

PORADNIK INSTYTUTU ORDO IURIS

PRAKTYCZNE ZAGADNIENIA PRAWNE W CZASACH EPIDEMII COVID-19

ODPOWIEDZI NA NAJWAŻNIEJSZE PYTANIA

ADW. TOMASZ PIOTR CHUDZINSKI • DR MARCIN OLSZÓWKA • APL. ADW. MAGDALENA MAJKOWSKA

Wydanie V

PORADNIK INSTYTUTU ORDO IURIS

**PRAKTYCZNE ZAGADNIENIA
PRAWNE W CZASACH EPIDEMII COVID-19**

ODPOWIEDZI NA NAJWAŻNIEJSZE PYTANIA

ADW. TOMASZ PIOTR CHUDZINSKI

DR MARCIN OLSZÓWKA

APL. ADW. MAGDALENA MAJKOWSKA

Wydanie V

Stan prawny na dzień 19 maja 2020 roku

Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

„Poradnik Instytutu Ordo Iuris.
Praktyczne zagadnienia prawne
w czasach epidemii COVID-19
Odpowiedzi na najważniejsze pytania”

Wydanie V, polskie.

Copyright © by Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris
Warszawa, 2020.

Autorzy: adw. Tomasz Piotr Chudzinski, dr Marcin Olszówka, apl. adw. Magdalena Majkowska

Recenzenci: dr Tymoteusz Zych, adw. Jerzy Kwaśniewski

Korekta: dr Małgorzata Szczepkowska, Dagmara Jaklewicz

Opracowanie graficzne: Błażej Zych, Bartek Mortas

Zdjęcia na okładce: Adobe Stock

ISBN: 978-83-957763-2-8

Wydawnictwo: Ordo Iuris

ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa

www.ordoiuris.pl

<https://koronawirus.ordoiuris.pl/>

Autorzy oraz Wydawnictwo dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Celem publikacji jest przybliżenie szerokiego odbiorcy praktycznych prawnych i administracyjnych uwarunkowań towarzyszących stanowi zagrożenia epidemicznego, stanowi epidemii. Autorzy nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie ani za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w poradniku, w szczególności w złożonych stanach faktycznych, które zawsze wymagają indywidualnej analizy ze strony prawnika.

Wszelkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Wstęp

Szanowni Państwo, Drodzy Przyjaciele Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris,

ostatnie wydarzenia związane z rozprzestrzenianiem się choroby COVID-19 wywołanej zakażeniem koronawirusem SARS-CoV-2 oraz wprowadzone przez władze publiczne działania zaradcze, zmieniły całkowicie życie każdego z nas, naszych rodzin i całej Ojczyzny. Na przykładzie krajów południowej i zachodniej Europy widzimy jednak, do jakiego wzrostu zachorowań i przypadków śmiertelnych prowadzi zlekceważenie przez władze i obywateli rozwijającej się epidemii.

W takich chwilach rodzi się w nas naturalna obawa o to, co najważniejsze, czyli los osób najbliższych, ale także pełne niepokoju pytania o przyszłość naszych firm i miejsc pracy. Wiele spraw dotąd oczywistych staje się wyzwaniem, od nauki naszych dzieci, przez nowe warunki pracy, po zmiany w funkcjonowaniu urzędów i sądów.

Nie wiemy jak długo potrwać specjalne środki ostrożności, wynikające z wprowadzonych kolejno 14 marca stanu zagrożenia epidemicznego i 20 marca stanu epidemii, a także kolejnych rozporządzeń Rady Ministrów. Dalej idące restrykcje i ograniczenia, włącznie z przesunięciem terminu wyborów prezydenckich, wiązać się mogą z ewentualnym wprowadzeniem stanu nadzwyczajnego. Dziś wiemy, że przynajmniej do 24 maja szkoły podstawowe i uczelnie pracują zdalnie, a do 7 czerwca to rodzice będą decydować czy dziecko ma uczestniczyć w zajęciach przedszkolnych albo szkolnych. Nie jest znany czas otwarcia niektórych zakładów pracy – teatrów, kin, siłowni, obiektów rozrywkowych. Całkowicie zmienia się również forma, w której przyjdzie funkcjonować w najbliższym czasie licznym branżom, jak gastronomia, turystyka, transport, rozrywka, edukacja. Nie wiadomo również, czy w niektórych regionach kraju, jak np. w województwie śląskim, tzw. „odmrażanie gospodarki” nie będzie się odbywać później niż w innych regionach – mniej dotkniętych pandemią.

Jesteśmy przekonani, że jak zwykle najlepszym lekarstwem na obawy i niepewność jest rzetelna wiedza podana w usystematyzowany sposób. Dlatego wraz z zespołem Ordo Iuris przygotowaliśmy dla Państwa piątą edycję Poradnika na czas stanu epidemii. Kolejne wydanie poradnika zaktualizowaliśmy według stanu prawnego na dzień 18 maja 2020 r., uwzględniającego m.in. rozporządzenie Rady Ministrów z 16 maja 2020 r. oraz tzw. Tarczę Antykryzysową 3.0. W Poradniku zawarliśmy odpowiedzi na 45 najczęściej zadawanych nam pytań, w tym:

- Co oznacza wprowadzenie stanu epidemii i czym różni się on od stanu zagrożenia epidemicznego?
- Jakie prawa i obowiązki ma osoba objęta kwarantanną?
- Czy osoba zwolniona i świadcząca wcześniej pracę na podstawie umowy o dzieło może liczyć na jakiegokolwiek wsparcie instytucji publicznych?
- Czy rodzicowi dziecka, które chodzi do przedszkola albo do szkoły, przysługują jakiegokolwiek świadczenia na czas opieki nad dzieckiem?
- Czy i na jakie ułatwienia mogą liczyć przedsiębiorcy?
- Czy zniżkowe uprawnienia studentów i doktorantów w związku ze zdalną pracą uczelni zostaną przedłużone?
- Które sprawy urzędowe i jak można załatwić przez Internet?
- Co z terminowymi sprawami sądowymi i administracyjnymi?
- Czy przedsiębiorcy mogą renegecjonować warunki umów cywilnoprawnych zawieranych z innymi przedsiębiorcami?

- Jakie są warunki zwolnienia z płatności składek ZUS i jak złożyć wnioski?
- Jakie są szczegóły rządowych propozycji wsparcia dla przedsiębiorców, których obroty zmniejszyły się, i którzy stoją przed perspektywą zwolnień pracowników?
- Czym różni się postępowanie mandatowe od postępowania w przedmiocie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej?
- Z tytułu jakich działań lub zaniechań może zostać nałożona administracyjna kara pieniężna?

Jednocześnie uruchomiliśmy **Infolinię Ordo Iuris**, gdzie nasi prawnicy udzielą Państwu informacji i porad w zakresie codziennych problemów prawnych związanych z ogłoszonym stanem epidemii.

Infolinia Porad Prawnych Ordo Iuris czynna jest od 23 marca do końca maja, od poniedziałku do piątku, w godzinach 11:00 – 17:00 pod numerem telefonu 533 326 803 oraz pod adresem e-mail: koronawirus@ordoiuris.pl.

Piąte wydanie poradnika to kolejny krok w budowie obszernego kompendium praktycznej wiedzy o funkcjonowaniu prawa i administracji w czasach epidemii SARS-CoV-2. Na podstawie Państwa pytań i problemów zgłaszanych na infolinii będziemy przygotowywać kolejne, aktualizowane edycje poradnika. Jesteśmy przekonani, że w ten sposób wspólnymi siłami zapewnimy naszym Rodakom tak potrzebne dzisiaj źródło pewnej wiedzy i wiążące się z tym poczucie bezpieczeństwa.

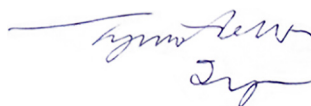
W ciągu najbliższych dni nakładem Instytutu Ordo Iuris ukaże się trzecie wydanie poradnika adresowanego do księży oraz tych wszystkich, którym na sercu leży stosowne do czasów epidemii funkcjonowanie polskich kościołów i parafii, jednocześnie zapewniające wiernym bezpieczny dostęp do sakramentów i praktyk religijnych.

W czasie epidemii najważniejsza jest solidarność. Dlatego zachęcamy Państwa do stosowania przedstawionych w tym poradniku regulacji, ale także do okazywania niezbędnej pomocy wszystkim potrzebującym, w tym w szczególności osobom starszym z naszego najbliższego sąsiedztwa.

Z poważaniem

adw. Jerzy Kwaśniewski
Prezes Instytutu Ordo Iuris

dr Tymoteusz Zych
Wiceprezes Instytutu Ordo Iuris

adw. Tomasz Piotr Chudzinski

dr Marcin Olszówka

adw. dr Bartosz Lewandowski
Dyrektor Centrum Interwencji Ordo Iuris

W związku z dynamicznie rozwijającą się sytuacją epidemiologiczną związaną z szerzeniem się koronawirusa SARS-CoV-2 eksperci Instytutu Ordo Iuris przygotowują kolejne analizy i opracowania, uwzględniające nowe dane. Aby pobrać aktualną wersję poradnika zachęcamy do skorzystania ze strony koronawirus.ordoiuris.pl

Instytut Ordo Iuris może działać wyłącznie dzięki wsparciu Darczyńców. Dlatego jedynie dzięki hojności ludzi dobrej woli nasz zespół profesjonalnych prawników jest w stanie podejmować skuteczne działania w obronie życia, rodziny i najważniejszych wartości, a także służyć wsparciem w nagłych, nieprzewidzianych sytuacjach takich jak właśnie czas epidemii koronawirusa. Dlatego bardzo prosimy Państwa o zaangażowanie w wyjątkową misję Instytutu Ordo Iuris.

**DAROWIZNĘ MOŻNA PRZEKAZAĆ NA KONTO:
32 1160 2202 0000 0002 4778 1296**

**Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris,
ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa**

**oraz za pomocą przelewów internetowych
Tpay i PayPal (szczegóły na stronie www.ordoiuris.pl)**

Spis treści

Wstęp	3
I. Działania podjęte w celu ograniczenia epidemii	8
1. Czym był wprowadzony 13 marca 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego?	8
2. Czym jest wprowadzony 20 marca 2020 r. stan epidemii?	8
3. Jak długo będą występować ograniczenia i kontrole na polskich przejściach granicznych?	10
4. Na czym polega obowiązek poddania się obowiązkowej kwarantannie?	11
5. Wyjątki od obowiązku odbycia obowiązkowej kwarantanny	12
6. Szczególne nakazy i zakazy uchylone w ramach „odmrażania gospodarki” na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r. oraz wcześniejszych rozporządzeń	13
7. Jakie ograniczenia, nakazy i zakazy obowiązują do odwołania?	16
8. Obowiązek zakrywania ust i nosa (przy pomocy odzieży, maski, maseczki, przyłbicy lub kasku) ...	20
9. Jakie ograniczenia związane z prowadzeniem określonych rodzajów działalności gospodarczej obowiązują aktualnie w związku z ogłoszeniem stanu epidemii?	21
10. Sankcje za nieprzestrzeganie nakazów i zakazów w czasie stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego w związku z zapobieganiem i zwalczaniem epidemii COVID-19	22
II. Funkcjonowanie służby zdrowia w trakcie stanu epidemii	26
11. Czy odbędą się planowane wcześniej zabiegi medyczne i wizyty w szpitalach?	26
12. Czy jeśli w trakcie stanu epidemii upłynął termin planowanego zabiegu, to będę musiała ponownie wpisywać się na listę oczekujących i czekać ponownie na swoją kolej?	27
13. Zachorowałam/zachorowałem, ale nie są to objawy zarażenia koronawirusem. Czy przychodnie funkcjonują normalnie?	27
14. Choruję na chorobę przewlekłą. Czy lekarz może wypisać mi receptę na większą ilość leku niż dotychczas? Czy mogę otrzymać receptę bez wychodzenia z domu?	27
15. Co to jest e-recepta i jak ją zrealizuję?	28
16. Czy szpital ma prawo wprowadzać takie zakazy jak, np. zakaz odwiedzin czy przekazywania paczek pacjentom?	28
17. Kto poniesie koszty mojego leczenia, gdyby doszło do zarażenia mnie koronawirusem, w sytuacji gdy nie jestem objęty ubezpieczeniem zdrowotnym?	28
III. Sprawy urzędowe i sądowe	30
18. Specjalne zasady dotyczące funkcjonowania urzędów administracji publicznej	30
19. Mam do załatwienia ważną sprawę urzędową. Za niedotrzymanie terminu grozi mi administracyjna kara pieniężna. Czy mogę załatwić tę sprawę zdalnie – przez Internet?	31
20. Zawieszenie albo nierozpoczęcie biegu terminów przewidzianych przepisami prawa administracyjnego	31
21. Dotychczas nie założyłem profilu zaufanego ePUAP. Czy mogę to zrobić bez wychodzenia z domu?	32
22. Dostałem wezwanie do stawienia się w sądzie w charakterze świadka. Czy posiedzenie odbędzie się? A co z terminem na złożenie apelacji?	33
23. Zawieszenie albo nierozpoczęcie biegu terminów sądowych i procesowych	33

IV. Uprawnienia konsumentów 35

24. W związku z zamknięciem granic dla międzynarodowego ruchu lotniczego mój lot nie odbył / nie odbędzie się. Czy i jak mogę ubiegać się o zwrot pieniędzy od linii lotniczej?	35
25. Mam zarezerwowaną zagraniczną wycieczkę za pośrednictwem biura podróży. Czy mogę z niej zrezygnować i ubiegać się o zwrot pieniędzy?	36
26. W związku ze stanem zagrożenia epidemicznego / stanem epidemii kino odwołało seans filmowy, na który wcześniej nabyłem bilet. Co zrobić, gdy usługodawca odmawia wykonania usługi i zwrotu pieniędzy?	37
27. Moja legitymacja studencka jest ważna do 31 marca 2020 r. Czy od kwietnia będzie trzeba płacić 100% ceny biletu na przejazd komunikacją miejską, koleją lub autobusem?	38
28. Czy jest możliwym odbycie egzaminu dyplomowego w formie wideokonferencji ?	38

V. Prawa i obowiązki pracowników i pracodawców 39

29. Prowadzę jednoosobową działalność gospodarczą jako kierowca taksówki. Moje przychody załamały się. Czy mogę liczyć na zwolnienie ze składek ZUS do czasu jak sytuacja gospodarcza wróci do normy?	39
30. Na jakie inne wsparcie państwa polskiego mogę liczyć w związku z pogorszeniem się mojej sytuacji gospodarczej?	42
31. Jakie wsparcie rządu obejmuje tzw. Tarcza Antykryzysowa?	42
32. Czy jako przedsiębiorca w inny sposób mogę polepszyć swoją sytuację gospodarczą w dobie nadchodzącego kryzysu gospodarczego?	44
33. W aktualnej sytuacji, w związku z brakiem dostępu do określonych towarów oraz zwolnieniami zdrowotnymi moich pracowników, nie jestem w stanie zrealizować zlecenia / wykonać dzieła / wykonać prac budowlanych. Czy jest możliwa renegotjacja warunków i terminów umowy?	45
34. W moim zakładzie pracy pracujemy na tzw. open space. Pracodawca boi się, że w zakładzie pracy będzie szerzyć się epidemia koronawirusa. Czy zgodne z prawem jest nakazanie pracownikowi świadczenia pracy zdalnej? Czy jako pracownik mogę zażądać od pracodawcy możliwości wykonywania pracy zdalnej zamiast osobistego stawiennictwa w biurze?	46
35. Co w sytuacji, gdy pracownik pozostaje w gotowości do podjęcia pracy zdalnej, ale pracodawca nie jest w stanie mu zapewnić niezbędnego sprzętu do jej wykonywania?	46
36. Jestem rodzicem dziecka, które uczęszcza do szkoły podstawowej. Czy przysługuje mi płatne zwolnienie z pracy na czas opieki nad dzieckiem?	47
37. Czy trzeba opłacać czesne za żłobek lub przedszkole za czas, gdy placówki są zamknięte?	47
38. Czy pracodawca ma obowiązek zapewnić nauczycielowi niezbędny do pracy zdalnej sprzęt komputerowy?	49
39. Jestem zatrudniony na podstawie umowy o dzieło. Pracodawca zrezygnował z moich usług, a ja zostałem bez wynagrodzenia. Nie stać mnie na płacenie rat kredytu hipotecznego. Czy mogę wnioskować o „wakacje kredytowe”?	49
40. Mam umowę zlecenia. Czy pracodawca może mnie zwolnić z powodu epidemii? Czy może liczyć na dofinansowanie, aby utrzymać zlecenie?	50
41. Czy w sytuacji, gdy zakład pracy jest zamknięty, dostanę wynagrodzenie za pracę?	51
42. Czy pracodawca może nakazać pracownikowi skorzystanie z zasiłku opiekuńczego wprowadzonego specustawą z uwagi na zamknięcie zakładu pracy?	51
43. Czy pracodawca może wysłać pracownika na urlop w czasie pandemii COVID-19	52
44. Czy pracodawca może zwolnić pracownika przebywającego na zwolnieniu lekarskim?	52
45. Czy zleceniodawca może rozwiązać umowę zlecenia ze zleceniobiorcą przebywającym na zwolnieniu lekarskim?	53

Pytania i odpowiedzi dotyczące podstawowych kwestii prawnych w związku ze stanem epidemii koronawirusa

I. Działania podjęte w celu ograniczenia epidemii

1. Czym był wprowadzony 13 marca 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego?

Zgodnie z art. 2 pkt 23 ustawy o chorobach zakaźnych¹ „stan zagrożenia epidemicznego to sytuacja prawna wprowadzona na danym obszarze w związku z ryzykiem wystąpienia epidemii w celu podjęcia określonych w ustawie działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych dla zminimalizowania skutków epidemii”. Stan zagrożenia epidemicznego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej został wprowadzony Rozporządzeniem o stanie zagrożenia epidemicznego². Zgodnie z jego § 1 stan zagrożenia epidemicznego obowiązywał od 14 marca 2020 r. do odwołania. Stan zagrożenia epidemicznego odwołano 20 marca 2020 r.³ W tym samym dniu rozporządzeniem o ogłoszeniu stanu epidemii⁴ na terenie Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzono stan epidemii.

Co istotne, pomimo odwołania stanu zagrożenia epidemicznego i utraty mocy przez rozporządzenie, na podstawie którego stan ten wprowadzono, zachowały ważność decyzje, polecenia, wytyczne i zalecenia (np. decyzja ws. obowiązku odbycia kwarantanny) wydane w związku z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego⁵.

2. Czym jest wprowadzony 20 marca 2020 r. stan epidemii?

Stan epidemii zgodnie z art. 2 pkt 22 ustawy o chorobach zakaźnych oznacza „sytuację prawną wprowadzoną na danym obszarze w związku z wystąpieniem epidemii w celu podjęcia określonych w ustawie działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych dla zminimalizowania skutków epidemii”. Stan epidemii został w Polsce wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii⁶, które obowiązuje od 20 marca 2020 r. Oznacza to, że od 14 marca w Polsce obowiązywał stan zagrożenia epidemicznego, który 20 marca został zastąpiony stanem epidemii.

Różnica między stanem zagrożenia epidemicznego a stanem epidemii sprowadza się w zasadzie do stwierdzenia przez uprawniony organ – którym w skali kraju jest minister właściwy do spraw zdrowia – że sytuacja

1 Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi; Dz.U. z 2019 r. poz. 1239, ze zm.; dalej: „ustawa o chorobach zakaźnych”.

2 Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego; Dz.U. poz. 433, ze zm.; dostęp online: <http://dziennikustaw.gov.pl>; dalej zwane: „rozporządzeniem o stanie zagrożenia epidemicznego”.

3 Patrz: § 1 i § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. poz. 490), dalej: „rozporządzenie o odwołaniu stanu zagrożenia epidemicznego”.

4 Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii; dalej: „rozporządzenie o ogłoszeniu stanu epidemii”.

5 § 2 rozporządzenia o odwołaniu stanu zagrożenia epidemicznego.

6 Dz.U. poz. 491; dalej: „rozporządzenie o ogłoszeniu stanu epidemii”.

w kraju nie wskazuje już (tylko) na ryzyko wystąpienia epidemii, ale że liczba zakażeń lub zachorowań na chorobę zakaźną jest wyraźnie większa niż we wcześniejszym okresie albo że występują zakażenia lub choroby zakaźne dotychczas niewystępujące. W pewnym uproszczeniu, można powiedzieć, że to oficjalne stwierdzenie, że sytuacja sanitarno-epidemiologiczna w państwie uległa pogorszeniu.

Z praktycznego punktu widzenia nie musi to jednak oznaczać wprowadzenia dalej idących ograniczeń w funkcjonowaniu społeczeństwa, ponieważ zasadniczo arsenał środków dostępnych władzy wykonawczej i przewidzianych w ustawie o chorobach zakaźnych jest taki sam. To uprawnione podmioty (głównie Minister Zdrowia lub Rada Ministrów) każdorazowo w drodze rozporządzenia decydują o zastosowaniu środków, które są konieczne i wystarczające w danej sytuacji (epidemii czy zagrożenia epidemicznego). Naturalnie w każdej chwili Minister Zdrowia (Rada Ministrów) może zmienić dowolny przepis w obowiązującym rozporządzeniu.

Z takiej kompetencji Minister Zdrowia skorzystał 24⁷ i 25⁸ marca, kiedy w skutek przyjęcia rozporządzeń o zmianie rozporządzenia ws. ogłoszenia na obszarze RP stanu epidemii wprowadzone zostały kolejne ograniczenia. Następnie, po 7 dniach nowo wprowadzone regulacje zostały uchylone, a duża część wprowadzonych nakazów i zakazów została ponownie przyjęta w rozporządzeniu Rady Ministrów z 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem epidemii⁹, zastępowanym kolejno przez rozporządzenie Rady Ministrów z 10 kwietnia¹⁰, rozporządzenie Rady Ministrów z 19 kwietnia 2020 r.¹¹, rozporządzenie Rady Ministrów z 2 maja 2020 r.¹², rozporządzenie Rady Ministrów z 16 maja 2020 r.¹³.

Wbrew podawanym przez niektóre media błędnym informacjom, data zakończenia stanu epidemii nie została wyznaczona na 11 kwietnia, 30 kwietnia 2020 r. ani w jakikolwiek sposób ograniczona konkretną datą dzienną. Na bieżąco zmieniają się z kolei przyjmowane przez Radę Ministrów okresy obowiązywania poszczególnych zakazów i nakazów. Przykładowo, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 10 kwietnia część:

1. zakazów (m.in. ogólny zakaz przemieszczania się na terytorium RP),
2. nakazów (np. nakaz zapewnienia przez obiekty handlowe lub usługowe rękawiczek jednorazowych lub środków do dezynfekcji rąk¹⁴),
3. ograniczeń w zakresie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej danego rodzaju (np. działalność restauracyjna, działalność o charakterze rozrywkowym lub kulturalnym¹⁵).

miała obowiązywać do 19 kwietnia 2020 r. Jednakże rozporządzenie Rady Ministrów z 10 kwietnia, zostało zastąpione rozporządzeniem Rady Ministrów z 19 kwietnia 2020 r., którym przedłużono do odwołania ww. nakazy i ograniczenia. Rada Ministrów nie zdecydowała się z kolei na przedłużenie ogólnego zakazu przemieszczania się na terytorium RP. Od 20 kwietnia dopuszczalny jest m.in. wstęp do lasów i parków, które pozostawały zamknięte od 31 marca.

7 Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. poz. 522), dalej: „rozporządzenie zmieniające z 24 marca”.

8 Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. poz. 531), dalej: „rozporządzenie zmieniające z 25 marca”.

9 Dz.U. poz. 566, dalej: „rozporządzenia Rady Ministrów z 31 marca”.

10 Rozporządzenie Rady Ministrów z 10 kwietnia w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 658), dalej: „rozporządzenie Rady Ministrów z 10 kwietnia”.

11 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 697), dalej: „rozporządzenie Rady Ministrów z 19 kwietnia”.

12 Rozporządzenie Rady Ministrów z 2 maja 2020 . w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 792), dalej: „rozporządzenie Rady Ministrów z 2 maja”.

13 Rozporządzenie Rady Ministrów z 16 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem epidemii (Dz. U. poz. 878)

14 §9 ust. 8 rozporządzenia Rady Ministrów z 10 kwietnia.

15 § 8 ust. 1 lit. c rozporządzenia Rady Ministrów z 10 kwietnia.

3. Jak długo będą występować ograniczenia i kontrole na polskich przejściach granicznych?

Od 15 marca 2020 r. do odwołania obowiązuje ograniczenie ruchu osobowego na wybranych przejściach granicznych, na kierunku wjazdowym do Rzeczypospolitej Polskiej¹⁶.

Ponadto rozporządzeniem z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie przywrócenia tymczasowo kontroli granicznej¹⁷ w okresie od 15 marca 2020 r. do 12 czerwca 2020 r.¹⁸ przywrócono tymczasowo kontrolę graniczną osób na granicach wewnętrznych z państwami należącymi do Strefy Schengen¹⁹. Termin ten, zgodnie z art. 28 Kodeksu granicznego Schengen²⁰, w razie potrzeby może być przedłużany na odnawialne okresy, nie dłuższe niż 20 dni, co już czterokrotnie miało miejsce²¹.

Ponownemu wydłużeniu z pierwotnie przyjmowanych terminów 29 marca, 11 kwietnia, 24 kwietnia, 9 maja uległ również końcowy termin obowiązywania zakazów w ruchu lotniczym. Zakaz wykonywania lądowania cywilnych statków powietrznych przewożących pasażerów do 23 maja 2020 r. uregulowano w rozporządzeniu Rady Ministrów z 8 maja 2020 r. w sprawie zakazów w ruchu lotniczym²². Do 23 maja zakaz wykonywania lądowania cywilnych statków powietrznych przewożących pasażerów nie dotyczy lotów²³:

1. którymi są przewożone osoby powracające na terytorium RP statkami powietrznymi wycarterowanymi:
 - a. przed 15 marca 2020 r. na zlecenie organizatora turystyki lub podmiotu działającego na jego zlecenie, lub
 - b. na zlecenie Prezesa Rady Ministrów (akcja „Lot do domu”);
 - c. na zlecenie osoby fizycznej lub osoby prawnej, posiadającymi do 15 miejsc pasażerskich.
2. o których mowa w art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze²⁴;

16 Na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie czasowego zawieszenia lub ograniczenia ruchu granicznego na określonych przejściach granicznych (Dz.U. poz. 435).

W odniesieniu do przejść granicznych z państwami UE ograniczenie ruchu osobowego na przejściach granicznych, na kierunku wjazdowym do Rzeczypospolitej Polskiej, polega na ograniczeniu kategorii osób, które mogą przekroczyć granicę państwową w lotniczych i morskich przejściach granicznych oraz przekraczających granicę państwową samochodami osobowymi w drogowych przejściach granicznych do:

1) obywateli Rzeczypospolitej Polskiej;

2) cudzoziemców, którzy są małżonkami albo dziećmi obywateli Rzeczypospolitej Polskiej albo pozostają pod stałą opieką obywateli Rzeczypospolitej Polskiej;

3) cudzoziemców posiadających Kartę Polaka;

4) szefów misji dyplomatycznych oraz członków personelu dyplomatyczno-konsularnego misji, czyli osób posiadających stopień dyplomatyczny oraz członków ich rodzin;

5) cudzoziemców posiadających prawo stałego lub czasowego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

6) cudzoziemców posiadających prawo do pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tj. cudzoziemców uprawnionych do wykonywania pracy na takich samych zasadach co obywatele polscy, posiadający zezwolenie na pracę, zezwolenie na pracę sezonową, oświadczenie o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

Ruch graniczny na przejściach granicznych z Federacją Rosyjską, Republiką Białoruś oraz Ukrainą, których wykaz, wraz z rodzajem ruchu granicznego dozwolonego przez te przejścia, określono w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie czasowego zawieszenia lub ograniczenia ruchu granicznego na określonych przejściach granicznych.

17 § 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie przywrócenia tymczasowo kontroli granicznej osób przekraczających granicę państwową stanowiącą granicę wewnętrzną; Dz.U. poz. 434, ze zm.; dalej: „rozporządzenie ws. przywrócenia tymczasowo kontroli granicznej”.

18 § 2 ust. 1c rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie przywrócenia tymczasowo kontroli granicznej osób przekraczających granicę państwową stanowiącą granicę wewnętrzną (Dz.U. poz. 434, 439, 468, 519, 650), w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 kwietnia 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie przywrócenia tymczasowo kontroli granicznej osób przekraczających granicę państwową stanowiącą granicę wewnętrzną (Dz.U. poz. 786).

19 Zgodnie z § 3 rozporządzenia ws. przywrócenia tymczasowo kontroli granicznej kontrolę graniczną osób przywrócono tymczasowo:

1) na granicy państwowej z Republiką Czeską;

2) na granicy państwowej z Republiką Federalną Niemiec;

3) na granicy państwowej z Republiką Litewską;

4) na granicy państwowej z Republiką Słowacką;

5) w portach morskich stanowiących granicę wewnętrzną w rozumieniu kodeksu granicznego Schengen;

6) w portach lotniczych stanowiących granicę wewnętrzną w rozumieniu kodeksu granicznego Schengen.

20 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (dalej zwany: „Kodeksem granicznym Schengen”); publ. Dz.Urz.UE z 23.03.2016 r., L 77/1.

21 Pierwotny czas obowiązywania okresu przywrócenia kontroli granicznej ustalono na 24 marca 2020 r.

22 Dz.U. 2020 poz. 826.

23 § 1 rozporządzeniu Rady Ministrów z 8 maja 2020 r. w sprawie zakazów w ruchu lotniczym;

24 Dz.U. z 2019 r. poz. 1580, ze zm.; loty o szczególnym statusie: HOSP, SAR, HUM, STATE, GARDA, HEAD.

3. czarterowych realizowanych przez obcych przewoźników lotniczych, które będą wykonywane na zlecenie państw obcych w celu powrotu ich obywateli.

Należy również podkreślić, że okresy trwania zakazów w ruchu lotniczym, przywrócenia kontroli na granicach z państwami Grupy Schengen, ograniczenia ruchu osobowego na granicach państwowych, są niezależne od czasu trwania stanu epidemii i wprowadzane są odrębnymi aktami wykonawczymi.

Wszystko wskazuje na to, że ograniczenia i kontrole na polskich przejściach granicznych mogą zostać utrzymane nie tylko do 13 maja, lecz mogą zostać ponownie przedłużone.

4. Na czym polega obowiązek poddania się obowiązkowej kwarantannie?

Zgodnie z definicją z ustawy o chorobach zakaźnych kwarantanna oznacza:

„odosobnienie osoby zdrowej, która była narażona na zakażenie w celu zapobieżenia szerzeniu się chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych”

Ustawa o chorobach zakaźnych uzależnia objęcie osoby zdrowej kwarantanną lub nadzorem epidemiologicznym od postanowień inspekcji sanitarnej. Maksymalny, ustawowy czas trwania kwarantanny to 21 dni. W przypadku zakażenia koronawirusem okres kwarantanny najczęściej wynosi 14 dni. Obowiązkowa kwarantanna może być stosowana wobec tej samej osoby więcej niż raz, do czasu stwierdzenia braku zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego²⁵. Obowiązek poddania się kwarantannie nakładany jest w drodze decyzji przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego lub państwowego granicznego inspektora sanitarnego. Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy o chorobach zakaźnych decyzja ta jest wydawana w stosunku do:

- osoby zakażonej lub chorej na chorobę zakaźną,
- osoby podejrzanej o zakażenie lub chorobę zakaźną,
- osoby, która miała styczność ze źródłem biologicznego czynnika chorobotwórczego.

Ponadto polscy obywatele i członkowie ich rodzin powracający do kraju mają obowiązek odbycia czternastodniowej kwarantanny – w tym wypadku, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 16 maja, nie jest konieczne wydanie decyzji przez organy inspekcji sanitarno-epidemiologicznej²⁶. W ramach intensyfikacji działań zmierzających do ograniczenia rozprzestrzeniania się epidemii, od 31 marca 2020 r. obowiązek odbycia kwarantanny odnosi się również do osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących z²⁷:

1. osobą, która przekroczyła wewnętrzną granicę RP po 31 marca 2020 r. albo
2. osobą, na którą nałożono obowiązek odbycia kwarantanny na mocy art. 34 ust. 2 ustawy o chorobach zakaźnych po 31 marca 2020 r.

²⁵ Patrz: art. 34 ust. 3 ustawy o chorobach zakaźnych.

²⁶ Patrz: § 4 ust. 1 w zw. z § 2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

²⁷ Ibidem.

Również w stosunku do osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących z osobą przekraczającą granicę i podlegającej obowiązkowej kwarantannie, brak jest konieczności wydawania odrębnej decyzji administracyjnej.

5. Wyjątki od obowiązku odbycia obowiązkowej kwarantanny

W uzasadnionych przypadkach właściwy organ inspekcji sanitarnej²⁸ w uzasadnionych przypadkach może zdecydować o skróceniu lub zwolnieniu z obowiązku odbycia kwarantanny²⁹. Ponadto w rozporządzeniu Rady Ministrów z 16 maja przewidziano zwolnienie z obowiązku odbycia obowiązkowej kwarantanny na czas wykonania testu diagnostycznego w kierunku SARS-CoV-2, niezbędny do dojazdu z miejsca obowiązkowej kwarantanny do miejsca wykonania tego testu i z powrotem³⁰.

Obowiązek odbycia kwarantanny nie dotyczy szeregu grup zawodowych m.in. kierowców w transporcie międzynarodowym, załóg statków powietrznych, obsadę pociągów towarowych, żołnierzy polskich i sojusznicznych, jak również innych przedstawicieli służb mundurowych wykonujących zadania służbowe³¹, ³².

- 28 Państwowy inspektor sanitarny właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu, w których ma być obowiązkowa kwarantanna lub inny upoważniony przez Głównego Inspektora Sanitarnego państwowy inspektor sanitarny.
- 29 § 3 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.
- 30 § 3 ust. 6-8 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.
- 31 Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja obowiązek kwarantanny nie dotyczy osób przekraczających granicę Rzeczypospolitej Polskiej „w ramach wykonywania czynności zawodowych:
- 1) przez załogę statku powietrznego w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2019 r. poz. 1580 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284),
 - 2) rybaków w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2019 r. o pracy na statkach rybackich (Dz. U. poz. 2197) lub marynarzy w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (Dz. U. z 2019 r. poz. 1889 i 2197), zwanej dalej „ustawą o pracy na morzu”, w tym marynarzy zatrudnionych na zasadach określonych w art. 46 lub art. 108 ustawy o pracy na morzu, a także:
 - a) marynarzy lub rybaków powracających z zagranicy, również innymi środkami transportu niż statek, po zakończeniu zatrudnienia na statku,
 - b) marynarzy lub rybaków mających miejsce zamieszkania poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej schodzących ze statku w polskim porcie po upływie okresu pracy na statku celem bezwzględnej repatriacji, o której mowa w art. 57 ustawy o pracy na morzu, poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - c) marynarzy lub rybaków udających się do portu położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, również innym niż statek środkiem transportu, celem bezwzględnego podjęcia zatrudnienia na statku,
 - d) osoby wykonujące pracę lub świadczące usługi na statkach lub morskich platformach wydobywczych i wiertniczych, w oparciu o inny stosunek niż marynarska umowa o pracę;
 - 3) członków załogi, o których mowa w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludzie śródlądowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1568, 1901 i 2170 oraz z 2020 r. poz. 284), w tym powracających z zagranicy innymi środkami transportu niż statek, w celu odbioru odpoczynku, o którym mowa w ustawie z dnia 7 kwietnia 2017 r. o czasie pracy na statkach żegludgi śródlądowej (Dz. U. poz. 993);
 - 4) załogę statku w rozumieniu przepisów o bezpieczeństwie morskim;
 - 5) osoby wykonujące w Rzeczypospolitej Polskiej lub państwie sąsiadującym prace związane z przygotowaniem lub realizacją inwestycji w zakresie terminalu lub inwestycji towarzyszących inwestycji w zakresie terminalu w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (Dz. U. z 2019 r. poz. 1554, 1724 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 284), strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 191 i 284) lub strategicznych inwestycji w sektorze naftowym w rozumieniu ustawy z dnia 22 lutego 2019 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w sektorze naftowym (Dz. U. poz. 630 oraz z 2020 r. poz. 284 i 471);
 - 6) kierowców wykonujących przewóz drogowy w ramach międzynarodowego transportu drogowego lub międzynarodowego transportu kombinowanego w rozumieniu odpowiednio art. 4 pkt 2 i 14 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2140 oraz z 2020 r. poz. 875);
 - 7) kierowców wykonujących przewóz drogowy w ramach międzynarodowego transportu drogowego lub międzynarodowego transportu kombinowanego w rozumieniu odpowiednio art. 4 pkt 2 i 14 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym powracających z zagranicy albo przejeżdżających przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tranzytem innymi środkami transportu niż pojazd, którym jest wykonywany transport drogowy:
 - a) w celu odbioru odpoczynku, o którym mowa w rozporządzeniu (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającym rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylającym rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz. Urz. UE L 102 z 11.04.2006, str. 1, z późn. zm.2), na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo innego państwa,
 - b) po odebraniu za granicą odpoczynku, o którym mowa w rozporządzeniu wymienionym w lit. a, oraz po przerwie w świadczeniu pracy w okolicznościach wskazanych w art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1412);
 - 8) obsadę pociągu, o której mowa w § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 lipca 2005 r. w sprawie ogólnych warunków prowadzenia ruchu kolejowego i sygnalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 360 i 1476, z 2016 r. poz. 1849 oraz z 2019 r. poz. 964 i 2352), oraz innych pracowników niezbędnych do wykonywania usług przewozu towarowego w ramach międzynarodowego transportu kolejowego, wykonujących czynności zawodowe w Rzeczypospolitej Polskiej lub państwie sąsiadującym, na podstawie listy stanowiącej wykaz tych osób przekazanej przez przewoźnika albo zarządcę infrastruktury kolejowej do Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, który przekazuje ją do Komendanta Głównego Straży Granicznej;
 - 9) kierowców wykonujących przewóz drogowy pojazdami samochodowymi lub zespołami pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 tony w transporcie drogowym rzeczy oraz niezarobkowym przewozie drogowym rzeczy;
 - 10) kierowców wykonujących przewóz drogowy pojazdami samochodowymi przeznaczonymi konstrukcyjnie do przewozu powyżej 7 i nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą w zarobkowym międzynarodowym transporcie drogowym osób.
- 32 Zgodnie z § 3 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja obowiązku odbycia kwarantanny nie stosuje się w przypadku przekraczania granicy Rzeczypospolitej Polskiej:
- 1) w celu prac w gospodarstwie rolnym, które znajdują się po obu stronach tej granicy;
 - 2) przez żołnierzy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej lub żołnierzy wojsk sojusznicznych, funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Służby Celno-Skarbowej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Ochrony Państwa, inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego, wykonujących zadania służbowe;

Od 24 marca 2020 r. obowiązkowej kwarantannie podlegają również osoby przekraczające granice Rzeczypospolitej Polskiej „w ramach wykonywania czynności zawodowych w Rzeczypospolitej Polskiej lub państwie sąsiadującym przez osobę wykonującą czynności zawodowe w tych państwach”. Zgodnie z § 3 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r. ww. obowiązek poddania się kwarantannie nie ma zastosowania w przypadku przekraczania granicy państwowej stanowiącej granicę wewnętrzną pomiędzy państwami grupy Schengen (Republika Czeska, Republika Federalna Niemiec, Słowacja, Litwa):

1. w ramach wykonywania czynności zawodowych, służbowych lub zarobkowych w RP lub w państwie sąsiadującym przez osoby wykonujące te czynności w tych państwach;
2. przez uczniów i studentów pobierających naukę w RP lub w państwie sąsiadującym i ich opiekunów, którzy przekraczają granicę wraz z uczniami i studentami w celu umożliwienia tej nauki;
3. dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w RP lub w państwie sąsiadującym i ich opiekunów, którzy przekraczają granicę wraz z dziećmi w celu ich objęcia tym wychowaniem.

Osoby należące do ww. kategorii osób, chcące przekroczyć granicę z państwem należącym do strefy Schengen, studenci oraz opiekunowie uczniów i dzieci zgodnie z § 3 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r. *przekraczając granicę państwową, są obowiązani udokumentować funkcjonariuszowi Straży Granicznej wykonywanie czynności zawodowych, służbowych lub zarobkowych w państwie Unii Europejskiej lub EOG albo pobieranie nauki lub objęcie wychowaniem przedszkolnym w RP lub państwie sąsiadującym.*

Co istotne z ww. wyłączenia, skorzystają również osoby wykonujące zawód medyczny³³ oraz osoby wykonujące czynności zawodowe, służbowe lub zarobkowe w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej³⁴. W dniach 2-15 maja takie wyłączenie obowiązywało na mocy § 3 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja 2020 r.

Warto zwrócić uwagę, że kwarantanna dotyczy osób zdrowych, które miały styczność z osobami chorymi lub osób powracających z zagranicy. Jest to instytucja odrębna od tzw. „izolacji w warunkach domowych” oraz „obowiązku poddania się hospitalizacji”, które odnoszą się do osób chorych. Izolacja w warunkach domowych oznacza odosobnienie osoby chorej z przebiegiem choroby zakaźnej niewymagającej bezwzględnej hospitalizacji ze względów medycznych w jej miejscu zamieszkania lub pobytu, w celu zapobieżenia szerzenia się chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych”. W ustawie o chorobach zakaźnych przewidziano jeszcze inne instytucje, m.in. „obowiązek poddania się obowiązkowej hospitalizacji”.³⁵

6. Szczególne nakazy i zakazy uchylone w ramach „odmrażania gospodarki” na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r. oraz wcześniejszych rozporządzeń

W § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 31 marca 2020 r.³⁶ uchylono, zawierające najważniejsze przepisy rozdziały 2-6 rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii, a tego samego dnia Rada Ministrów

33) przez członków misji dyplomatycznych, urzędów konsularnych i przedstawicieli organizacji międzynarodowych oraz członków ich rodzin, a także przez inne osoby przekraczające granicę na podstawie paszportu dyplomatycznego;

34) przez inspektorów administracji morskiej lub uznanej organizacji, o której mowa w przepisach o bezpieczeństwie morskim, którzy przekraczają granicę w celu przeprowadzenia inspekcji;

35) w celu odbycia tranzytu do innego państwa, trwającego nie dłużej niż 12 godzin liczonych od momentu przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej, rozpoczynającego się nie wcześniej niż o godzinie 19:00 i kończącego się nie później niż o godzinie 07:00; przepis stosuje się odpowiednio do kierowców, o których mowa w ust. 1 pkt 7.

33 W rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 295 i 567).

34 W rozumieniu art. 6 pkt 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507, 1622, 1690, 1818 i 2473).

35 Art. 2 pkt 11a) ustawy o chorobach zakaźnych.

36 Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 31 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. poz. 565), dalej: rozporządzenie zmieniające z 31 marca”.

ogłosiła rozporządzenie, w którym znalazły się tożsame obostrzenia, a także nowe nakazy i zakazy. Dużą część przedmiotowych rozwiązań powielono ponownie w następnych aktach wykonawczych, w tym rozporządzeniu Rady Ministrów z 2 maja. Najważniejszym złagodzeniem wynikającym z rozporządzenia Rady Ministrów z 19 kwietnia 2020 r. był z kolei brak przedłużenia ogólnego zakazu przemieszczania się na obszarze RP, obowiązującego na mocy rozporządzeń Rady Ministrów z 31 marca i 10 kwietnia³⁷, a także zniesienie zakazu wstępu do parków i lasów.

W rozporządzeniu Rady Ministrów z 2 maja, w ramach tzw. II etapu odmrażania gospodarki uchylono niektóre z dotychczas obowiązujących zakazów i nakazów. Przykładowo:

1. wyłączono od 4 maja spod obowiązku poddania się kwarantannie pracowników „pracujących po drugiej stronie granicy” w państwie należącym do Grupy Schengen (zagadnienie omówione szerzej w punkcie 4 dotyczącym kwarantanny);
2. uchylono od 4 maja 2020 r. zakaz prowadzenia działalności związanej z prowadzeniem usług hotelarskich³⁸ (co ciekawe, zakaz ten już wcześniej był czasowo cofany - obowiązywał w okresie 13-19 marca oraz od 1 kwietnia do 3 maja);
3. z dniem 4 maja cofnięto zakaz prowadzenia działalności przez biblioteki, archiwa, muzea, a także pozostałych miejsc działalności kulturalnej³⁹;
4. zezwolono na korzystanie **od 6 maja 2020 r. z rowerów miejskich dostępnych publicznie zgodnie z regulacjami określonymi przez gminy (miasta) lub powiaty**⁴⁰;
5. zniesiono ogólny zakaz prowadzenia działalności gospodarczej przez najemców sklepów w galeriach handlowych (obiektach handlowych powyżej 2000 m²; nadal zakazane jest prowadzenie działalności gospodarczej przez agentów turystycznych i organizatorów turystyki, a także w wyspach handlowych, które nie spełniają szczególnych wymogów bezpieczeństwa w zakresie zapobiegania rozprzestrzeniania się epidemii⁴¹;
6. poluzowano zakazy związane z prowadzeniem działalności obiektów sportowych (chodzi tu o umożliwienie treningów celem przygotowania kadry na międzynarodowe imprezy sportowe oraz na potrzeby rozgrywek sportowych m.in. Ekstraklasy – piłka nożna, żużel, bez udziału publiczności, a także treningi innych sportowców w specjalnych ośrodkach sportu);
7. uchylono od 4 maja zakaz wykonywania działalności leczniczej polegającej na udzielaniu świadczeń z zakresu rehabilitacji leczniczej⁴²;
8. uchylono zakaz prowadzenia działalności samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest Prezes KRUS⁴³.

II etap odmrażania gospodarki

Od 4 maja 2020 r. w ramach tzw. II etapu odmrażania gospodarki, na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja 2020 r., został uchylony zakaz prowadzenia działalności gospodarczej:

1. związanej z prowadzeniem usług hotelarskich w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych⁴⁴, przy

37 W dniach 25-30 marca, oraz 31 marca do 9 kwietnia stosowne zakazy i nakazy wynikały z rozporządzenia o ogłoszeniu stanu epidemii w brzmieniu nadanym rozporządzeniem zmieniającym z 24 marca, a później z rozporządzenia Rady Ministrów z 10 kwietnia, rozporządzenia Rady Ministrów z 19 kwietnia, rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja 2020 r..

38 § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja.; działalność hotelarska w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 238).

39 Patrz: § 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja.

40 § 17 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja.

41 Patrz: § 7 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja.

42 § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja.

43 § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja.

44 Dz. U. z 2019 r. poz. 238 oraz z 2020 r. poz. 374 i 568.

- czym nadal zakazane jest prowadzenie w takich miejscach działalności polegającej na przygotowywaniu i podawaniu żywności lub napojów (przy czym dozwolone jest przygotowywanie i podawanie żywności lub napojów na wynos lub dostarczanie ich do pokoi);
2. działalności bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostałej działalności związanej z kulturą⁴⁵;
 3. w zakresie handlu detalicznego w galeriach handlowych (obiekty powyżej 2000 m² powierzchni), z wyjątkiem:
 - prowadzenia działalności agentów turystycznych i organizatorów turystyki;
 - prowadzenia handlu detalicznego lub prowadzenia działalności usługowej na wyspach handlowych, w przypadkach, gdy wyspy takie nie spełniają warunków wynikających z § 7 ust. 4 pkt 2) lit. a-d rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja 2020 r.⁴⁶

Wcześniej, do 3 maja sprzedaż w galeriach handlowych mogły prowadzić sklepy, w których przeważająca działalność polega na sprzedaży: żywności, produktów kosmetycznych, artykułów toaletowych, środków czystości, produktów leczniczych, wyrobów medycznych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia⁴⁷, gazet, artykułów budowlanych lub remontowych, artykułów dla zwierząt domowych, paliw. Przed 4 maja dopuszczalne było prowadzenie działalności jedynie przez najemców, których przeważająca działalność polega na świadczeniu usług: medycznych, bankowych, pocztowych, ubezpieczeniowych, pralniczych lub gastronomicznych polegających jedynie na przygotowywaniu i dostarczaniu żywności oraz w punktach odbioru przesyłek.

Dodatkowo, na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja 2020 r. z zakazu prowadzenia działalności sportowej wyłączono określone rodzaje aktywności, przewidując równocześnie dodatkowe ograniczenia ilościowe i jakościowe. Wyłączenie z zakazu określonych form aktywności jest związane przede wszystkim z koniecznością wznowienia treningów przez profesjonalnych sportowców.

Od 4 maja 2020 r., zgodnie z § 8 ust. 1 lit. a-c otwarte zostały również: boiska szkolne, stadiony sportowe, skateparki, korty tenisowe, pola golfowe, infrastruktura służąca uprawianiu sportów wodnych / motorowodnych / motorowych, klubów jeździeckich przy zachowaniu określonych w ww. rozporządzeniu ograniczeń ilościowych.

III etap odmrażania gospodarki

Od dnia 18 maja, w ramach tzw. III etapu odmrażania gospodarki, na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja, przestają obowiązywać niektóre zakazy i ograniczenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. Prowadzenie działalności gospodarczej określonego rodzaju znów będzie dozwolone, jeśli przedsiębiorca będzie zachowywać dodatkowe wymogi bezpieczeństwa.

III etap odmrożenia gospodarki przewiduje uchylenie czasowego ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej:

1. **polegającej na przygotowywaniu i podawaniu posiłków i napojów gościom siedzącym przy stołach lub gościom dokonującym własnego wyboru potraw z wystawionego menu, spożywanych na miejscu**⁴⁸;

⁴⁵ Ujętej w Polskiej Klasyfikacji Działalności w dziale 91.0.

⁴⁶ Dopuszczalne jest prowadzenie działalności handlowej lub usługowej na wyspach handlowych, które łącznie spełniają następujące warunki:
a) lady prezentacyjne lub stanowiska kasowe są oddzielone przesłonami z tworzywa sztucznego, które oddzielają obsługę wyspy od klientów, a obsługa zakrywa usta i nos za pomocą maski, maseczki lub przyłbicy oraz obsługuje klientów w rękawiczkach jednorazowych,
b) dostęp do wewnętrznych stref wyspy handlowej ma wyłącznie jej obsługa,
c) przy wyspie handlowej jest obsługiwana, w tym samym czasie, 1 osoba,
d) zapewniają rękawiczki jednorazowe lub środki do dezynfekcji rąk.

⁴⁷ W rozumieniu art. 3 ust. 3 pkt 43 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. z 2019 r. poz. 1252 ze zm.).

⁴⁸ Ujętej w Polskiej Klasyfikacji Działalności w podklasie 56.10.A.

2. **związanej z konsumpcją i podawaniem napojów**⁴⁹ (również w ramach i na terenie prowadzonej działalności hotelarskiej),

przy czym zgodnie z § 7 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r. prowadzenie działalności z zakresu wskazanego w punkcie 1 lub 2 powyżej – jest dopuszczalne, pod warunkiem zapewnienia, aby w lokalu oraz w ogródku gastronomicznym rozumianym jako wyznaczone miejsce do sezonowego użytkowania dla celów gastronomicznych, w których jest prowadzona ta działalność, lub w wydzielonej strefie gastronomicznej sali sprzedaży w przypadku stacji paliw płynnych⁵⁰ lub w ogródku gastronomicznym stacji paliw w przypadku stacji paliw płynnych, znajdowała się nie więcej niż 1 osoba na 4 m² powierzchni dostępnej dla klientów, z wyłączeniem obsługi;

3. **związanej z prowadzeniem kasyn**, pod warunkiem zapewnienia, aby w lokalu, w którym jest prowadzona ta działalność, znajdowała się nie więcej niż 1 osoba na 10 m² powierzchni wydzielonej na miejsce, w którym prowadzi się gry, z wyłączeniem obsługi⁵¹;

4. **związanej z fryzjerstwem i pozostałymi zabiegami kosmetycznymi**⁵², pod warunkiem zapewnienia, aby w lokalu, w którym jest prowadzona ta działalność, przebywali wyłącznie obsługiwani klienci oraz obsługa⁵³.

Dodatkowo dopuszczono możliwość prowadzenia działalności polegającej na:

5. **organizacji i przeprowadzaniu egzaminów określonych w przepisach odrębnych**⁵⁴;
6. **prowadzeniu galerii sztuki** (z wyjątkiem stanowiących część statutową działalności domów kultury albo ośrodków kultury), **w tym centrów sztuki i biur wystaw artystycznych**⁵⁵;
7. **organizowanych bez udziału publiczności działań niezbędnych do przygotowania wydarzeń artystycznych**, takich jak próby i ćwiczenia, jak również nagrań fonograficznych i audiowizualnych⁵⁶;
8. **projekcji filmowych oraz projekcji filmów i nagrań na otwartym powietrzu**⁵⁷;
9. **działalności przewodników górskich**⁵⁸.

7. Jakie ograniczenia, nakazy i zakazy obowiązują do odwołania?

Rozporządzenie Rady Ministrów z 16 maja utrzymało w mocy niektóre obostrzenia wprowadzone na mocy wcześniej obowiązujących aktów wykonawczych.

Do bezterminowych ograniczeń, obowiązujących na dzień 18 maja 2020 r., należą:

a. **Szczególne zasady dotyczące przemieszczania się**

W przypadku przemieszczania się pieszo jednocześnie mogą się poruszać osoby w odległości nie mniejszej niż 2 metry od siebie, chyba że zachowanie tej odległości nie jest możliwe ze względu na opiekę nad:

- dzieckiem do ukończenia 13 lat;

49 ujętej w Polskiej Klasyfikacji Działalności w podklasie 56.30;

50 w rozumieniu art. 3 pkt 8 ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni (Dz. U. z 2019 r. poz. 466)

51 § 7 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r.;

52 ujętej w Polskiej Klasyfikacji Działalności w podklasie 96.02.Z;

53 § 7 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r.;

54 § 7 ust. 1 lit a) rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r.;

55 § 7 ust. 1 lit b) rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r.;

56 Ibidem;

57 Ibidem oraz § 7 ust. 1 lit c) rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r.;

58 § 7 ust. 1 lit f) rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r.;

- osobą z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobą z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego lub osobą, która ze względu na stan zdrowia nie może poruszać się samodzielnie⁵⁹.

Na uwagę czytelników zasługuje wprowadzenie dodatkowego wyjątku od obowiązku zachowania odległości 2 metrów pomiędzy osobami przemieszczającymi się pieszo. Wspomniane regulacje były szeroko krytykowane w kontekście obowiązku zachowania 2 - metrowego odstępu również przez członków rodzin wychodzących z domu.

Od 2 maja 2020 r. ww. nakaz nie dotyczy osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących.

Z kolei od 18 maja 2020 r. uchylono obowiązek przemieszczanie się małoletniego do ukończenia 13. lat wyłącznie pod opieką osoby sprawującej władzę rodzicielską, opiekuna prawnego lub innej osoby dorosłej⁶⁰.

b. Zmiany w zakresie funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego

W okresie tym środkami publicznego transportu zbiorowego (transport kolejowy lub drogowy) oraz pojazdami samochodowymi przeznaczonymi konstrukcyjnie do przewozu więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą – danym środkiem transportu albo pojazdem można przewozić, w tym samym czasie, nie więcej osób niż wynosi:

- połowa liczby miejsc siedzących albo
- 30% liczby wszystkich miejsc siedzących i stojących określonych w dokumentacji technicznej lub dokumentacji techniczno-ruchowej dla danego typu środka transportu albo pojazdu, przy jednoczesnym pozostawieniu w środku transportu albo pojeździe co najmniej 50% miejsc siedzących niezajętych. Do odwołania zakazane jest również przemieszczanie się pasażerów w transporcie kolejowym wykonywanym z przekroczeniem granicy Rzeczypospolitej Polskiej⁶¹.

c. Ograniczenie liczby uczestników w trakcie sprawowania kultu religijnego (np. mszy świętych albo pogrzebów)⁶²

Od 20 kwietnia przestały obowiązywać: ograniczenie ilościowe 5 osób uczestniczących w obrzędach religijnych, w tym w pogrzebach. W dniach 20.04-16.05 ograniczenia polegały na:

- obowiązku zapewnienia, aby w trakcie sprawowania kultu religijnego, w tym czynności lub obrzędów religijnych, w budynku użyteczności publicznej przeznaczonym na potrzeby kultu religijnego znajdował się 1 uczestnik na 15m² powierzchni tego budynku, oprócz osób sprawujących kult religijny; regulacja

59 § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

60 § 16 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

61 § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

62 § 8 ust. 1 pkt 3) lit b) rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

ta nie dotyczy budynków o powierzchni mniejszej niż 75 m² – w takim przypadku rozporządzenie Rady Ministrów z 2 maja przewiduje sztywny limit 5 uczestników nabożeństwa (osoby sprawujące kult religijny nie są wliczane do tego limitu);

- zapewnieniu, aby na cmentarzu znajdowało się nie więcej niż 50 uczestników podczas jednego pogrzebu, oprócz osób sprawujących kult religijny, dokonujących pochowania osób lub zatrudnionych przez zakład lub dom pogrzebowy.

Od dnia 17 maja maksymalna liczba osób, które mogą uczestniczyć w nabożeństwach została zwiększona do 1 wiernego na 10 m² powierzchni tego budynku, oprócz osób sprawujących kult religijny. Regulacja ta nie dotyczy budynków o powierzchni mniejszej niż 50 m² – w takim przypadku rozporządzenie Rady Ministrów z 16 maja przewiduje sztywny limit 5 uczestników nabożeństwa, oprócz osób sprawujących kult religijny.

d. Szczególne zakazy dotyczące odbywania zgromadzeń

Na przestrzeni ostatnich dwóch miesięcy przepisy dotyczące zakazów zgromadzeń zmieniały się. Poprzez §13 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r. wprowadzono tożsame do uprzednich ograniczenia. Zgodnie z ww. regulacją do odwołania, zabronione zostały wszystkie zgromadzenia, również te poniżej 50 osób⁶³. Przez „zgromadzenie” ustawodawca rozumie „zgrupowanie osób na otwartej przestrzeni dostępnej dla nieokreślonych imiennie osób w określonym miejscu w celu odbycia wspólnych obrad lub w celu wspólnego wyrażenia stanowiska w sprawach publicznych⁶⁴”.

Do odwołania zabronione są również inne zgromadzenia, niespełniające definicji z Prawa o zgromadzeniach, organizowane w ramach działalności kościołów i innych związków wyznaniowych oraz imprez, spotkań i zebrań niezależnie od ich rodzaju⁶⁵. Za dopuszczalne uznano jedynie:

- spotkania danej osoby z osobami najbliższymi⁶⁶ lub z osobami najbliższymi osobie, z którą pozostaje we wspólnym pożyciu;
- spotkania 2 osób⁶⁷;
- spotkania i zebrania związane z wykonywaniem czynności zawodowych lub zadań służbowych, lub pozarolniczej działalności gospodarczej, lub prowadzeniem działalności rolniczej lub prac w gospodarstwie rolnym⁶⁸, a także związanych z działalnością organizacji pozarządowych oraz organizacją i przeprowadzaniem egzaminów określonych w przepisach odrębnych.

e. Zakaz korzystania z niektórych miejsc służących rekreacji

Zgodnie z § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja do odwołania zakazuje się korzystania z:

1. placów zabaw oraz ogrodów jordanowskich w części, w jakiej ten ogród ma plac zabaw lub urządzenia przeznaczone do zabawy dzieci;
2. ze znajdujących się na terenach leśnych miejsc małej infrastruktury leśnej, urządzeń przeznaczonych do zabawy dzieci, wiat i miejsc biwakowania.

63 § 13 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

64 § 13 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja w zw. z art. 3 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach, Dz.U. z 2019 r., poz. 631, dalej: „Prawo o zgromadzeniach”.

65 § 13 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

66 § 13 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

67 § 13 ust. 1 pkt 2) lit. b) rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

68 § 13 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

Od 20 kwietnia 2020 r. dozwolone jest, zakazane wcześniej, korzystanie z pełniących funkcje publiczne i pokrytych roślinnością terenów zieleni, w szczególności: parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych i zabytkowych, a także plaż.

Od 16 maja nie obowiązuje już zakaz korzystania z ogrodów zoologicznych⁶⁹.

f. Ograniczenie dopuszczalnej liczby osób przebywających w obiektach handlowych

Rozporządzenie Rady Ministrów z 16 maja utrzymuje przewidziane już wcześniej w § 8 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja wymogi dotyczące funkcjonowania punktów handlowych lub usługowych. Warunkiem dla prowadzenia takiej działalności jest spełnienie warunków bezpieczeństwa:

1. 1 osoba na 15 m² powierzchni, na której odbywa się handel lub są świadczone usługi, w obiekcie handlowym lub usługowym o powierzchni sprzedaży lub świadczenia usług powyżej 2000 m², a także w mniejszych obiektach handlowych;
2. 4 osoby na jedno stanowisko kasowe – w przypadku stacji paliw płynnych;
3. 4 osoby na jedno miejsce prowadzenia sprzedaży – w przypadku handlu na straganie lub targowisku – z wyłączeniem osób stanowiących obsługę tych obiektów, placówek, targowisk oraz straganów.

g. Wprowadzenie obowiązku noszenia rękawiczek jednorazowych podczas zakupu towarów lub usług⁷⁰.

h. Nałożenie na obiekty handlowe lub usługowe, placówki handlowe oraz na zarządzających targowiskami obowiązków:

- zapewnienia do odwołania rękawiczek jednorazowych lub środków do dezynfekcji rąk⁷¹;
- dokonywania co najmniej raz na godzinę dezynfekcji stanowiska obsługi lub stanowiska kasowego lub dystrybutora na stacji paliw płynnych⁷².

Uwaga: w okresie 19 kwietnia – 1 maja 2020 r. obowiązek dokonania dezynfekcji stanowisk obowiązywał po obsłudze każdego klienta.

i. Nałożenie na pracodawców obowiązków zapewnienia:

- zatrudnionym rękawiczek jednorazowych lub środków do dezynfekcji rąk⁷³;
- odległości pomiędzy stanowiskami pracy wynoszącej co najmniej 1,5 metra, chyba że jest to niemożliwe ze względu na charakter pracy wykonywanej w danym zakładzie pracy, a zakład ten zapewnia środki ochrony osobistej związane ze zwalczaniem epidemii COVID-19⁷⁴.

⁶⁹ Patrz: § 15 ust. 1 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 1) rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

⁷⁰ § 8 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

⁷¹ § 8 ust. 7 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

⁷² § 17 ust. 7 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

⁷³ § 8 ust. 7 pkt 3 lit a rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r.

⁷⁴ § 8 ust. 7 pkt 3 lit b rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r.

8. Obowiązek zakrywania ust i nosa (przy pomocy odzieży, maski, maseczki, przyłbicy lub kasku)

Zgodnie z § 17 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r. utrzymany został obowiązujący od 19 kwietnia 2020 r. obowiązek zakrywania, przy pomocy odzieży lub jej części, maski, maseczki, przyłbicy albo kasku ochronnego ust i nosa:

1. w środkach publicznego transportu zbiorowego⁷⁵, na statkach oraz w pojazdach samochodowych, którymi poruszają się osoby niezamieszkujące lub niegospodarujące wspólnie;
2. w miejscach ogólnodostępnych, w tym:
 - a. na drogach i placach, na terenie cmentarzy, parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych, ogrodów zabytkowych, plaż, miejsc postoju pojazdów, parkingów leśnych,
 - b. w zakładach pracy oraz w budynkach użyteczności publicznej przeznaczonych na potrzeby: administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy lub socjalny,
 - c. w obiektach handlowych lub usługowych, placówkach handlowych lub usługowych i na targowiskach (straganach),
 - d. na terenie nieruchomości wspólnych⁷⁶ we wspólnotach mieszkaniowych oraz na terenie takich nieruchomości o innych formach posiadania.

Wyłączenie obowiązku zakrywania ust i nosa

Z obowiązku zakrywania ust i nosa odzieżą, maską, maseczką, przyłbicą lub kaskiem, zgodnie z § 17 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja są zwolnieni:

1. pasażerowie pojazdu samochodowego, w którym przebywają lub poruszają się: jedna osoba albo jedna osoba z co najmniej jednym dzieckiem, o którym mowa w pkt 2, albo osoby zamieszkujące lub gospodarujące wspólnie;
2. dziecko do ukończenia 4 lat;
3. osoba, która nie może zakrywać ust lub nosa z powodu stanu zdrowia, całościowych zaburzeń rozwoju, zaburzeń psychicznych, niepełnosprawności intelektualnej w stopniu umiarkowanym, znacznym albo głębokim, lub osoby mającej trudności w samodzielnym zakryciu lub odkryciu ust lub nosa; okazanie orzeczenia lub zaświadczenia w tym zakresie nie jest wymagane;
4. osoba wykonująca czynności zawodowe, służbowe lub zarobkowe w budynkach, zakładach, obiektach, placówkach i targowiskach (straganach), z wyjątkiem osoby wykonującej bezpośrednią obsługę interesantów lub klientów w czasie jej wykonywania;
5. kierujący środkiem publicznego transportu zbiorowego, jeżeli operator publicznego transportu zbiorowego albo organizator tego transportu albo przedsiębiorca wykonujący działalność w zakresie zarobkowego przewozu osób zapewniają oddzielenie kierującego od przewożonych osób w sposób uniemożliwiający styczność z pasażerami;
6. kierujący statkiem, jeżeli urządzenie sterowe znajduje się w odrębnym pomieszczeniu albo armator zapewni oddzielenie kierującego od przewożonych osób w sposób uniemożliwiający styczność;

⁷⁵ W rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz.U. 2019 poz. 2475, ze zm.).

⁷⁶ W rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz. U. z 2020 r. poz. 532 i 568).

7. kierowcy wykonujący przewozy drogowe w załodze;
8. osoba sprawująca kult religijny podczas jego sprawowania;
9. żołnierz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i wojsk sojusznicznych, a także funkcjonariusz Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego, wykonujący zadania służbowe, stosujący środki ochrony osobistej odpowiednie do rodzaju wykonywanych czynności;
10. osoba, której miejscem stałego lub czasowego pobytu są budynki użyteczności publicznej przeznaczone na potrzeby wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, chyba że zarządzający takim budynkiem postanowi inaczej;
11. sędzia, trener oraz osoby uprawiające sport na terenie wybranych obiektów sportowych;
12. osoby przebywające na terenie lasu;
13. osoby poruszające się konno.

9. Jakie ograniczenia związane z prowadzeniem określonych rodzajów działalności gospodarczej obowiązują aktualnie⁷⁷ w związku z ogłoszeniem stanu epidemii?

Aktualnie obostrzenia wynikają z rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii. (Dz.U. 2020 poz. 878) Wcześniej stosowne ograniczenia były wprowadzane:

1. rozporządzeniem o ogłoszeniu stanu zagrożenia epidemicznego;
2. rozporządzeniem o ogłoszeniu stanu epidemii;
3. rozporządzeniem zmieniającym z dniem 24 marca;
4. rozporządzeniem Rady Ministrów z 31 marca;
5. rozporządzeniem Rady Ministrów z 10 kwietnia;
6. rozporządzeniem Rady Ministrów z 19 kwietnia;
7. rozporządzeniem Rady Ministrów z 2 maja.

Do obowiązujących na dzień 18 maja 2020 r. zakazów i ograniczeń należą zakazy prowadzenia działalności:

- a. polegającej na organizacji imprez, targów, wystaw, kongresów, konferencji i spotkań⁷⁸;
- b. twórczej związanej z wszelkimi zbiorowymi formami kultury i rozrywki⁷⁹, z wyłączeniem:
 - galerii sztuki (z wyjątkiem stanowiących część statutową działalności domów kultury albo ośrodków kultury), w tym centrów sztuki oraz biur wystaw artystycznych,
 - organizowanych bez udziału publiczności działań niezbędnych do przygotowania wydarzeń artystycznych, takich jak próby i ćwiczenia, jak również nagrań fonograficznych i audiowizualnych,
 - projekcji filmowych organizowanych na otwartym powietrzu,
- c. związanej z projekcją filmów lub nagrań wideo w kinach, na otwartym powietrzu lub w pozostałych miejscach oraz działalności klubów filmowych, z wyłączeniem projekcji filmów i nagrań na otwartym powietrzu,
- d. związanej z działalnością salonów tatuażu i piercingu,
- e. usługowej związanej z poprawą kondycji fizycznej,

⁷⁷ Stan prawny na dzień 18.05.2020 r.

⁷⁸ Pełna treść § 7 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja: „związanej z organizacją, promocją lub zarządzaniem imprezami, takimi jak targi, wystawy, kongresy, konferencje, spotkania, włączając działalności polegające na zarządzaniu i dostarczaniu pracownikom do obsługi terenów i obiektów, w których te imprezy mają miejsce (ujętej w Polskiej Klasyfikacji Działalności w podklasie 82.30.Z), z wyłączeniem działalności związanej z organizacją i przeprowadzaniem egzaminów określonych w przepisach odrębnych”.

⁷⁹ Ujętej w Polskiej Klasyfikacji Działalności w dziale 90.0.

f. związanej ze sportem, rozrywkowej i rekreacyjnej⁸⁰, w szczególności polegającej na prowadzeniu miejsc spotkań, klubów, w tym klubów tanecznych i klubów nocnych, oraz basenów, siłowni, klubów fitness, sal zabaw i parków rozrywki, z wyłączeniem działalności przewodników górskich.

Wszystkie wskazane wyżej ograniczenia obowiązują do odwołania stanu epidemii.

10. Sankcje za nieprzestrzeganie nakazów i zakazów w czasie stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego w związku z zapobieganiem i zwalczaniem epidemii COVID-19

Nieprzestrzeganie nakazów lub zakazów związanych z zapobieganiem lub zwalczaniem epidemii COVID-19, jak również nieprzestrzeganie wskazań lub zarządzeń leczniczych wydanych przez organy służby zdrowia przez osoby, które wiedzą że są zarażone chorobą zakaźną (w tym COVID-19) stanowi wykroczenie sty-pizowane w art. 116 kodeksu wykroczeń⁸¹. Wykroczenie to, wbrew pojawiającym się od połowy marca 2020 r. przekazom medialnym mówiącym o kwotach rzędu 30 tys. zł, było i jest zagrożone karą grzywny w wysokości do 5 tys. złotych.

Od 1 kwietnia złamanie warunków kwarantanny (wejście w życie jednej z ustaw przyjętych w ramach tzw. „Tarczy Antykryzysowej 1.0”), jak również szereg innych czynów, są zagrożone **administracyjnymi karami pieniężnymi** sięgającymi 30 tys. zł⁸². Pod pojęciem „administracyjnej kary pieniężnej” rozumie, zgodnie z art. 189b ustawy z 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego⁸³:

„określona w ustawie sankcją o charakterze pieniężnym, nakładaną przez organ administracji publicznej, w drodze decyzji, w następstwie naruszenia prawa polegającego na niedopełnieniu obowiązku albo naruszeniu zakazu ciążącego na osobie fizycznej, osobie prawnej albo jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej”.

Podstawę prawną do nakładania administracyjnej kary pieniężnej na osoby hospitalizowane lub poddane kwarantannie, a łamiących zakazy i nakazy obowiązujące takie osoby, stanowi art. 15zzzn. 1. ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. poz. 374) w brzmieniu nadanym tzw. Tarczą Antykryzysową 1.0⁸⁴:

⁸⁰ Ujętej w Polskiej Klasyfikacji Działalności w dziale 93.0.

⁸¹ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2019 r. poz. 821 ze zm.).

⁸² Z chwilą wejścia w życie art. 8 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie systemu ochrony zdrowia związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz. 567), która wprowadziła wiele zmian m.in. do ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych.

⁸³ Dz. U. z 2020 r. poz. 256.

⁸⁴ Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 568).

„ust. 1. W razie stwierdzenia naruszenia obowiązku hospitalizacji, kwarantanny lub izolacji w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem lub zwalczaniem COVID-19, nałożonego przez właściwy organ lub wynikającego z przepisów prawa, państwowy powiatowy inspektor sanitarny nakłada na osobę naruszającą taki obowiązek, w drodze decyzji, administracyjną karę pieniężną w kwocie do 30 tys. zł.

ust. 2. Stwierdzenie naruszenia obowiązku, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić w szczególności na podstawie ustaleń Policji, innych służb państwowych lub innych uprawnionych podmiotów”.

Zasady ogólne dotyczące nakładania lub wymierzania administracyjnej kary pieniężnej lub udzielania ulg w jej wykonaniu zostały uregulowane w art. 189a-189k kodeksu postępowania administracyjnego. Do postępowań administracyjnych w przedmiocie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, który reguluje m.in. takie kwestie jak:

- ogólne zasady postępowania administracyjnego, którymi powinien kierować się organ prowadzący postępowanie;
- zasady dotyczące dopuszczania i przeprowadzania dowodów w toku postępowania administracyjnego;
- obligatoryjne elementy decyzji administracyjnej nakładającej karę pieniężną;
- zasady dotyczące odwołań od decyzji nakładającej kary pieniężne.

Zgodnie z kolei z ustawą o chorobach zakaźnych administracyjnym karom pieniężnym, w związku z zapobieganiem i zwalczaniem epidemii COVID-19 podlegają:

- a. niezastosowanie się do obowiązku czasowego ograniczenia określonego sposobu przemieszczania się⁸⁵ – administracyjna kara pieniężna w wysokości od 5 tys. zł do 30 tys. zł

Do zdarzeń zagrożonych administracyjną karą pieniężną zaliczamy:

- nieprzestrzeganie obowiązku poddania się kwarantannie⁸⁶;
- złamanie zakazu przemieszczania się pieszo jednocześnie w odległości nie mniejszej niż 2 m⁸⁷ (zasada obowiązująca przez czas nieograniczony);
- złamanie ogólnego zakazu przemieszczania się obowiązującego do 19 kwietnia 2020 r.;
- złamanie obowiązującego do dn. 17 maja 2020 r. ogólnego zakazu przemieszczania się przez osobę poniżej 13 roku życia bez opieki osoby sprawującej władzę rodzicielską, opiekuna prawnego albo innej osoby dorosłej⁸⁸.

- b. Zagrożone administracyjną karą pieniężną może być również niezastosowanie się do ewentualnych przyszłych, nieuregulowanych dotychczas w aktach wykonawczych zakazów i nakazów, wynikających z art. 46b pkt 9-11) ustawy o chorobach zakaźnych:

85 Art. 48a ust. 1 pkt. 1 ustawy o chorobach zakaźnych w brzmieniu nadanym art. 8 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie systemu ochrony zdrowia związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz. 567).

86 Art. 48a ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 46b pkt 5 ustawy o chorobach zakaźnych.

87 Art. 48a ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 46b pkt 12 ustawy o chorobach zakaźnych w zw. z § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

88 § 17 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja.

- nakazu ewakuacji w ustalonym czasie z określonych miejsc, terenów i obiektów;
 - nakazu lub zakazu przebywania w określonych miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach;
 - zakazu opuszczania strefy zero przez osoby chore i podejrzane o zachorowanie.
- c. **Naruszenie czasowego ograniczenia lub zakazu obrotu i używania określonych przedmiotów lub produktów spożywczych⁸⁹, a także czasowej reglamentacji zaopatrzenia w określonego rodzaju produkty – administracyjna kara pieniężna od 5 tys. zł do 30 tys. zł**
- d. **Zagrożone karą grzywny od 10 tys. zł do 30 tys. zł naruszenie zakazów i nakazów:**
- nakazu czasowego ograniczenia funkcjonowania określonych instytucji lub zakładów pracy,
 - zakazów organizowania widowisk i innych zgromadzeń ludności,
 - obowiązku wykonania określonych zabiegów sanitarnych, jeżeli wykonanie ich wiąże się z funkcjonowaniem określonych obiektów produkcyjnych,
 - czasowego ograniczenia funkcjonowania zakładów usługowych, handlowych lub innych obiektów;
- e. **czasowego ograniczenia korzystania z lokali lub terenów oraz obowiązku ich zabezpieczenia⁹⁰, np. obowiązujący do 19 kwietnia 2020 r. zakaz z korzystania z pełniących funkcje publiczne i pokrytych roślinnością terenów zieleni, w szczególności parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych, zoologicznych, jordanowskich i zabytkowych, a także plaż⁹¹,**
- f. **Niezastosowanie się do nakazu udostępnienia nieruchomości, lokali, terenów i dostarczenia środków transportu do działań przeciwepidemicznych przewidzianych planami przeciwepidemicznymi – zagrożone administracyjną karą pieniężną w wysokości od 5 tys. zł do 10 tys. zł**
- g. **Niezastosowanie się do obowiązków poddania się szczepieniom ochronnym⁹² lub obowiązkowi poddania się badaniom lekarskim oraz stosowaniu innych środków profilaktycznych i zabiegów przez osoby chore i podejrzane o zachorowanie⁹³ – zagrożone administracyjną karą pieniężną w wysokości od 5 tys. zł do 10 tys. zł**

Kary pieniężne w stosownych przypadkach są wymierzone w drodze decyzji administracyjnych przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego lub państwowego granicznego inspektora sanitarnego albo wojewodę, albo ministra właściwego ds. zdrowia⁹⁴.

Decyzję o wymierzeniu kary pieniężnej doręcza się niezwłocznie i podlega ona natychmiastowemu wykonaniu z dniem doręczenia⁹⁵. Do zagadnień takich jak np. gwarancje procesowe, postępowanie dowodowe, odwołanie od decyzji administracyjnej zastosowanie znajdzie k.p.a.

W przypadku ponownego popełnienia takiego samego czynu, wysokość kary pieniężnej ustala się dokonując powiększenia o 25% wysokości kary pieniężnej nałożonej poprzednio za takie naruszenie⁹⁶.

89 Patrz: § 6 i rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja.

90 Art. 46b pkt 2 ustawy o chorobach zakaźnych.

91 § 17 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 31 marca.

92 Art. 48a ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 46 ust. 4 pkt 7 ustawy o chorobach zakaźnych.

93 Art. 46b pkt 4 ustawy o chorobach zakaźnych.

94 Art. 48a ust. 3 ustawy o chorobach zakaźnych.

95 Art. 48a ust. 4 ustawy o chorobach zakaźnych.

96 Art. 48a ust. 5 pkt 1-2) ustawy o chorobach zakaźnych.

Przykładowo: dana osoba trzykrotnie złamała zakaz poddania się obowiązkowej kwarantannie, poprzez np. wyjście w okresie kwarantanny z domu na zakupy. Jeśli za pierwszym razem wymierzono jej karę 10 000 zł, to za drugim razem kara będzie wynosić 12 500 zł, a za trzecim razem 15 625 zł, pomimo tego że maksymalna wysokość kary pieniężnej dla osoby, na którą kara pieniężna jest nakładana po raz pierwszy wynosi 30 000zł.

Warto odnotować, że narażenie innych osób na zarażenie w sytuacji, gdy podlegająca kwarantannie, obowiązkowej hospitalizacji lub izolacji w warunkach domowych osoba wie, że jest zarażona, może stanowić również przestępstwo w rozumieniu art. 161 § 2 kodeksu karnego, które jest zagrożone karą pozbawienia wolności do roku.

II. Funkcjonowanie służby zdrowia w trakcie stanu epidemii

11. Czy odbędą się planowane wcześniej zabiegi medyczne i wizyty w szpitalach?

Planowane zabiegi, operacje, hospitalizacja, rehabilitacja, badania diagnostyczne niezwiązane z zapobieganiem i zwalczaniem epidemii wirusa SARS-CoV-2 mogą zostać ograniczone do niezbędnego minimum lub czasowo zawieszane. Zgodnie z zaleceniami Narodowego Funduszu Zdrowia z 15 marca 2020 r.⁹⁷:

„W celu minimalizacji ryzyka transmisji infekcji COVID-19, Centrala NFZ zaleca ograniczenie do niezbędnego minimum lub czasowe zawieszenie udzielania świadczeń wykonywanych planowo lub zgodnie z przyjętym planem postępowania leczniczego. Dotyczy to przede wszystkim planowanych pobytów w szpitalach w celu: przeprowadzenia diagnostyki oraz zabiegów diagnostycznych, leczniczych i operacyjnych, prowadzenia rehabilitacji leczniczej, świadczeń z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, stomatologii, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, badań diagnostycznych wykonywanych ambulatoryjnie takich jak: tomografia komputerowa, rezonans magnetyczny, PET, gastroskopia, kolonoskopia, USG oraz badań profilaktycznych i przeprowadzania szczepień. W każdym przypadku odroczenia terminu udzielenia świadczenia, a szczególnie w razie podjęcia decyzji o zawieszeniu udzielania świadczeń należy ocenić i wziąć pod uwagę uwarunkowania i ryzyka dotyczące stanu zdrowia pacjentów i prawdopodobieństwo jego pogorszenia”.

Ograniczenie wykonywania niektórych rodzajów świadczeń medycznych wprost wynika z rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja. Zgodnie z § 9 czasowe ograniczenia dotyczą m.in. udzielania świadczeń w zakresie lecznictwa uzdrowskiego, udzielania świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu rehabilitacji leczniczej, sprawowania opieki stomatologicznej⁹⁸.

Od 4 maja 2020 r.⁹⁹ uchylono zakazy:

1. wykonywania działalności leczniczej polegające na udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu rehabilitacji leczniczej,
2. działalności samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Nadal, do odwołania, obowiązuje czasowe ograniczenie wykonywania działalności leczniczej polegającej na¹⁰⁰:

1. prowadzeniu usług rehabilitacyjnych w ramach prewencji rentowej¹⁰¹;
2. udzielaniu świadczeń w zakresie lecznictwa uzdrowskiego¹⁰²;
3. udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu programów zdrowotnych w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie art. 31d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w pojazdach (pracowni mobilnej);

97 Dostęp online: <https://www.nfz.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-centrali/komunikat-dla-swiaadczeniodawcow-w-sprawie-zasad-udzielania-swiaadczen-opieki-zdrowotnej,7646.html>.

98 W rozumieniu ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami (Dz. U. poz. 1078).

99 § 10 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja.

100 § 10 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja.

101 W rozumieniu art. 69 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266, 321, 568 i 695).

102 W rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowskim, uzdrowskich i obszarach ochrony uzdrowskiej oraz o gminach uzdrowskich (Dz. U. z 2017 r. poz. 1056, z 2019 r. poz. 1815 oraz z 2020 r. poz. 284).

4. udzielania świadczenia zdrowotnego z zakresu leczenia stomatologicznego w pojazdach (dentobusach; z wyjątkami),
5. sprawowania opieki stomatologicznej¹⁰³.

12. Czy jeśli w trakcie stanu epidemii upłynął termin planowanego zabiegu, to będę musiała ponownie wpisywać się na listę oczekujących i czekać ponownie na swoją kolej?

Rada Ministrów w § 10 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja przedstawiła odpowiedź na tak postawione pytanie. Jeśli w trakcie trwania epidemii świadczeniobiorca (pacjent) nie zgłosił się na ustalony termin udzielenia świadczenia opieki zdrowotnej i zostanie z tego powodu skreślony z listy¹⁰⁴, podlega przywróceniu na tę listę bez konieczności uprawdopodobnienia, że niezgłoszenie się nastąpiło z powodu siły wyższej.

Przesłanką przywrócenia na listę oczekujących na dane świadczenie opieki zdrowotnej jest zgłoszenie wniosku o przywrócenie najpóźniej w terminie 14 dni od dnia odwołania stanu epidemii.

13. Zachorowałem/zachorowałam, ale nie są to objawy zarażenia koronawirusem. Czy przychodnie funkcjonują normalnie?

NFZ zaleca obiektom podstawowej opieki zdrowotnej udzielanie świadczeń w postaci teleporad przez zatrudnionych w przychodni lekarza, pielęgniarkę lub położną oczywiście o ile udzielenie porady medycznej nie wymaga osobistego kontaktu z pacjentem. Należy wyraźnie zaznaczyć, że w przypadku gdy środki porozumiewania się na odległość nie będą wystarczające do postawienia diagnozy, nadal istnieje możliwość zbadania pacjenta po jego osobistym stawiennictwie w przychodni lub szpitalu.

Potwierdzenie tożsamości pacjenta odbywa się za pomocą systemu teleinformatycznego lub przez telefon¹⁰⁵. Proszę pamiętać, że w takiej sytuacji niezbędne będzie podanie podstawowych danych osobowych oraz numeru PESEL.

Listę placówek podstawowej opieki zdrowotnej, z podziałem na województwa, a także numery telefonów do poszczególnych placówek znajdują Państwo na stronie internetowej <https://www.nfz.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-centrali/teleporady-dotyczace-koronawirusa-w-przychodniach,7621.html>.

14. Choruję na chorobę przewlekłą. Czy lekarz może wypisać mi receptę na większą ilość leku niż dotychczas? Czy mogę otrzymać receptę bez wychodzenia z domu?

Tak. Wskazówki dla lekarzy znalazły się w zaleceniach Narodowego Funduszu Zdrowia. NFZ w celu umożliwienia rozprzestrzenienia koronawirusa w poczekalniach szpitali i przychodni. Zachęca¹⁰⁶ się do korzystania z teleporad medycznych. Za ich pośrednictwem mogą Państwo uzyskać nie tylko e-receptę, ale również e-zwolnienie oraz zalecenia dotyczące dalszego leczenia.

Więcej informacji znajdują Państwo pod adresem: <https://www.nfz.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-centrali/teleporady-dotyczace-koronawirusa-w-przychodniach,7621.html>.

¹⁰³ W rozumieniu ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami (Dz. U. poz. 1078).

¹⁰⁴ „Lista” w rozumieniu art. 20 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1373, ze zm.).

¹⁰⁵ Patrz: § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja.

¹⁰⁶ <https://www.nfz.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-centrali/teleporady-dotyczace-koronawirusa-w-przychodniach,7621.html>.

15. Co to jest e-recepta i jak ją zrealizuję?

Zgodnie z opisem zamieszczonym w serwisie pacjent.gov.pl e-recepta to elektroniczny dokument, który zastępuje tradycyjną, papierową receptę¹⁰⁷. E-receptę zrealizują Państwo na podstawie czterocyfrowego kodu, który otrzymasz w trakcie teleporady, e-mailem lub SMS-em. Jeśli nie konfigurowali Państwo dostępu do Internetowego Konta Pacjenta – nie szkodzi. Aby zrealizować e-receptę wystawioną w trakcie teleporady, wystarczy, że zapamiętają lub zapiszą sobie Państwo czterocyfrowy kod podany przez lekarza, a przy realizacji recepty w aptece podają Państwo dodatkowo farmaceucie swój numer PESEL.

Co do zasady e-recepta jest ważna 30 dni, chyba że lekarz, który wystawił e-receptę, wyraźnie zaznaczył inny termin jej ważności. Maksymalny okres ważności e-recepty to 365 dni.

Więcej informacji o e-receptce można uzyskać pod adresem: <https://pacjent.gov.pl/internetowe-konto-pacjenta/erecepta>.

16. Czy szpital ma prawo wprowadzać takie zakazy jak, np. zakaz odwiedzin czy przekazywania paczek pacjentom?

Podstawę do ograniczenia praw pacjenta w razie wystąpienia zagrożenia epidemiologicznego stanowią art. 5 i 21 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta¹⁰⁸.

Pierwszy ze wskazanych przepisów reguluje możliwość ograniczenia korzystania z praw pacjenta w przypadku wystąpienia zagrożenia epidemicznego lub ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjentów, a w przypadku prawa do kontaktu osobistego z innymi osobami, także ze względu na możliwości organizacyjne podmiotu. Kompetencje do podjęcia stosownej decyzji w przedmiotowym zakresie posiada kierownik podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych lub upoważniony przez niego lekarz.

Zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy o prawach pacjenta osoba wykonująca zawód medyczny udzielająca świadczeń zdrowotnych pacjentowi może odmówić obecności osoby bliskiej przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w przypadku istnienia prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia epidemicznego lub ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjenta. Odmowę odnotowuje się w dokumentacji medycznej.

Ograniczenia dotyczące praw pacjenta wymagają jednak każdorazowej i indywidualnej oceny przypadku. Co więcej, nie mogą dotyczyć istoty prawa. Brak możliwości wykładni rozszerzającej przedmiotowych przepisów wynika z tego, że wprowadzają one wyjątek od zasady korzystania i zagwarantowania praw pacjenta. Muszą być zatem interpretowane ściśle.

17. Kto poniesie koszty mojego leczenia, gdyby doszło do zarażenia mnie koronawirusem, w sytuacji gdy nie jestem objęty ubezpieczeniem zdrowotnym?

W specustawie z dnia 2 marca 2020 r.¹⁰⁹ nie ma przepisu, który wprost odnosiłby się do osób nieobjętych ubezpieczeniem zdrowotnym. Prawo do bezpłatnego leczenia osób nieubezpieczonych wynika z innej ustawy, tj. ustawy o chorobach zakaźnych. Zgodnie z art. 38 ust. 1 pkt 2 *koszty świadczeń zdrowotnych udzielonych w celu zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych osobom nieposiadającym uprawnień z tytułu ubezpieczenia*

¹⁰⁷ E-recepta, dostęp online: <https://pacjent.gov.pl/internetowe-konto-pacjenta/erecepta>.

¹⁰⁸ Dz.U. z 2019 r. poz. 1127 ze zm.

¹⁰⁹ Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. poz. 374, ze zm.), dalej: „specustawa z 2 marca 2020 r.”

zdrowotnego są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zdrowia. Osoba chora nie poniesie zatem sama tych kosztów.

Również koszty dodatkowych badań, leki i zabiegi u ciężko chorych osób związane z chorobami współistniejącymi występujących u pacjentów zarażonych COVID-19 nie będą pokrywane przez samych pacjentów, co wynika z art. 35 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Przepis ten wskazuje na to, że świadczeniobiorcy przyjętemu do szpitala lub innego zakładu leczniczego podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz przy wykonywaniu zabiegów leczniczych i pielęgnacyjnych, diagnostycznych i rehabilitacyjnych przez podmioty uprawnione do udzielania świadczeń, a także przy udzielaniu przez te podmioty pomocy w stanach nagłych, zapewnia się bezpłatnie leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne, jeżeli są one konieczne do wykonania świadczenia.

III. Sprawy urzędowe i sądowe

18. Specjalne zasady dotyczące funkcjonowania urzędów administracji publicznej

Zgodnie z § 12 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 maja przez czas trwania epidemii możliwym jest ograniczenie wykonywania zadań przez urząd administracji publicznej lub jednostkę organizacyjną wykonującą zadania o charakterze publicznym do wykonywania:

1. wyłącznie zadań niezbędnych do zapewnienia pomocy obywatelom – w tym zakresie rozporządzeniem Rady Ministrów z 2 maja 2020 r. rozszerzono katalog takich spraw przez ich jednoznaczne zdefiniowanie;
2. określonych zadań przez ten urząd lub jednostkę w sposób wyłączający bezpośrednią obsługę interesantów.

Decyzję o rodzaju i formie wprowadzanych ograniczeń podejmuje kierownik urzędu administracji publicznej, dyrektor generalny urzędu lub kierujący jednostką organizacyjną wykonującą zadania o charakterze publicznym. Ogłoszenie o ewentualnych ograniczeniach powinno być umieszczone na stronie internetowej urzędu oraz wywieszane w siedzibie urzędu.

Rozporządzenia Rady Ministrów z 2 maja i z 16 maja wprowadziły szereg wyjątków od ww. zasady. Zgodnie z § 12 ust. 3 rozporządzenia RM z 16 maja urzędy administracji publicznej nie mogą ograniczyć wykonywania swoich zadań z zakresu:

1. rejestracji stanu cywilnego;
2. ewidencji ludności i dowodów osobistych;
3. pomocy społecznej;
4. świadczenia usług komunalnych;
5. działania urzędów pracy, w tym wsparcia przedsiębiorców w związku z epidemią wywołaną zakażeniami wirusem SARS-CoV-2;
6. wydawania praw jazdy, dowodów rejestracyjnych i innych dokumentów komunikacyjnych;
7. administracji architektoniczno-budowlanej, w tym dotyczących:
 - a. decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego¹¹⁰;
 - b. decyzji o pozwoleniu na budowę, sprzeciwu do zgłoszenia robót budowlanych lub decyzji o pozwoleniu na użytkowanie¹¹¹;
 - c. decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej¹¹²,
 - d. decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej¹¹³;
8. ochrony środowiska, w tym dotyczących:
 - a. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji inwestycji¹¹⁴;
 - b. decyzji zezwalającej na usunięcie drzew lub krzewów¹¹⁵,
 - c. decyzji zezwalających na odzysk, przetwarzanie lub zbieranie odpadów lub zezwoleń na zmianę klasyfikacji odpadów na produkty uboczne¹¹⁶;

110 Wydawanych na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 293, 471 i 782).

111 Wydawanych na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, z późn. zm.5).

112 Wydawanej na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1474, z 2019 r. poz. 1716 oraz z 2020 r. poz. 471).

113 Wydawanej na podstawie ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 710, z późn. zm.6).

114 Wydawanej na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 283, 284, 322 i 471).

115 Wydawanej na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 i 471).

116 Na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2020 r. poz. 797 i 875).

- d. decyzji dotyczących pozwoleń zintegrowanych¹¹⁷;
 - e. zgłoszenia instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko,
9. korzystania z wód, w zakresie zgody wodnoprawnej¹¹⁸
10. przebudowy lub remontu infrastruktury telekomunikacyjnej istniejącej w pasie drogowym drogi publicznej.

19. Mam do załatwienia ważną sprawę urzędową. Za niedotrzymanie terminu grozi mi administracyjna kara pieniężna. Czy mogę załatwić tę sprawę zdalnie – przez Internet?

Tak, można załatwić sprawę elektronicznie. Być może ze względu na ograniczenie otwarcia określonych urzędów oraz potencjalne ograniczenie w funkcjonowaniu placówek pocztowych, będą Państwo zmuszeni złożyć wniosek za pośrednictwem Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP), dostępnej pod adresem: <https://login.gov.pl/login/login>.

Co istotne, za pośrednictwem ePUAP jest możliwe podpisywanie i składanie dokumentów nie tylko jako osoba fizyczna, lecz również jako członek organu zarządzającego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej – w imieniu takiego podmiotu. Aby wysłać pismo w imieniu organizacji należy założyć profil zaufany takiego podmiotu i dokonać późniejszego wyboru tzw. „kontekstu” (w jakim chcemy złożyć pismo do organu administracji publicznej).

W ten sposób dana osoba może np. jako prezes zarządu spółki z o.o., a nie osoba fizyczna, przesłać do urzędu dany wniosek, opatrując go swoim profilem zaufanym po wyborze kontekstu¹¹⁹ spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Profil zaufany ePUAP można również wykorzystać do podpisania innego rodzaju dokumentów, np. umów zawieranych przez przedsiębiorców, którzy chcieliby zachować formę pisemną przy jednoczesnym ograniczeniu osobistego spotkania lub przesyłania umowy pocztą.

Aby podpisać dokument elektronicznie, przy wykorzystaniu profilu zaufanego, należy wejść na stronę <https://www.gov.pl/web/gov/podpisz-dokument-elektronicznie-wykorzystaj-podpis-zaufany>.

20. Zawieszenie albo nierozpoczęcie biegu terminów przewidzianych przepisami prawa administracyjnego

Tzw. Tarcza Antykryzysowa 1.0¹²⁰, w wprowadzonym do tzw. specustawy z 2 marca 2020 r. art. 15zrz, przewiduje że w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 bieg przewidzianych przepisami prawa administracyjnego terminów:

1. od zachowania których jest uzależnione udzielenie ochrony prawnej przed sądem lub organem,
2. do dokonania przez stronę czynności kształtujących jej prawa i obowiązki,
3. przedawnienia,

117 Na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396, z późn. zm.7).

118 Wydawanej na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r. poz. 310, 284, 695, 782 i 875).

119 „Kontekst” stanowi nazwę własną stosowaną na platformie ePUAP.

120 Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 568), dalej „Tarcza Antykryzysowa”.

4. których niezachowanie powoduje wygaśnięcie lub zmianę praw rzeczowych oraz roszczeń i wierzytelności, a także popadnięcie w opóźnienie,
5. zawitych, z niezachowaniem których ustawa wiąże ujemne skutki dla strony,
6. do dokonania przez podmioty lub jednostki organizacyjne podlegające wpisowi do właściwego rejestru czynności, które powodują obowiązek zgłoszenia do tego rejestru, a także terminów na wykonanie przez te podmioty obowiązków wynikających z przepisów o ich ustroju
– nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres.

Należy jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 68 tzw. Tarczy Antykryzysowej 3.0¹²¹, bieg ww. terminów ulega wznowieniu z dniem 23 maja 2020 r. (7 dni od dnia wejścia w życie Tarczy Antykryzysowej 3.0.).

21. Dotychczas nie założyłem profilu zaufanego ePUAP Czy mogę to zrobić bez wychodzenia z domu?

To zależy od tego, czy mają Państwo rachunek w banku, który zawarł stosowne porozumienie z Ministerstwem Cyfryzacji i w swoim kanale bankowości elektronicznej umożliwia poświadczenie tożsamości. Aktualny wykaz banków i dostawców dających taką możliwość znajdziesz pod adresem: <https://pz.gov.pl/dt/login/login>. Jeśli Państwa bank nie znajduje się na tej liście, celem potwierdzenia swojej tożsamości w trakcie zakładania profilu zaufanego będzie konieczne stawienie się w wybranym urzędzie.

gov.pl(<https://www.gov.pl/>)

Login Profil Zaufany

Zaloguj się za pomocą nazwy użytkownika lub adresu e-mail

Nazwa użytkownika lub adres e-mail

Nie pamiętam nazwy użytkownika (/dt/loginReminder?urlt=b15rtwbnnufhgxyapim)

Hasło

Nie pamiętam hasła (/dt/passwordReset?urlt=b15rtwbnnufhgxyapim)

ZALOGUJ SIĘ

Zaloguj się przy pomocy banku lub innego dostawcy

LUB

Nie masz Profilu Zaufanego?
Twój bank lub dostawca nie udostępnia logowania?

Z zapowiedzi Ministerstwa Cyfryzacji wynika, że trwają prace nad innymi metodami weryfikacji tożsamości w trakcie zakładania profilu zaufanego. Pozwoliłoby to w przyszłości uniknięcia stawiennictwa w urzędzie.

Jeśli nie założyli Państwo jeszcze profilu zaufanego reprezentowanej przez Państwa organizacji (np. spółki z o.o., w której jest Pani/Pan prezesem zarządu) instrukcję, jak założyć profil zaufany „organizacji” (osoba

¹²¹ Ustawa z 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020 poz. 875), dalej zwana: „Tarczą 3.0.” lub „Tarczą Antykryzysową 3.0.”

prawna jak np. spółka z o.o., jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej jak np. wspólnota mieszkaniowa), znajdują Państwo pod adresem:

https://epuap.gov.pl/wps/wcm/connect/529ac444-6510-4bf3-997e-48b750ae0df3/Zak%C5%82adanie+konta+organizacji_v3.pdf?MOD=AJPERES

22. Dostałem wezwanie do stawienia się w sądzie w charakterze świadka. Czy posiedzenie odbędzie się? A co z terminem na złożenie apelacji?

Jeśli jeszcze nie otrzymali Państwo telefonicznej informacji o odwołaniu terminu posiedzenia, proszę wejść na stronę internetową danego sądu i zapoznać się z ostatnimi komunikatami. W większości sądów ich praca została ograniczona do 31 maja 2020 r. Rozprawy i posiedzenia jawne odbywają się jedynie w niektórych sprawach, jak:

- przesłuchanie osoby w trybie zabezpieczenia dowodu lub co do której zachodzi obawa, że nie będzie można jej przesłuchać na rozprawie;
- wybrane sprawy z zakresu prawa rodzinnego, np. o zabezpieczenie bezpośrednio zagrożonego dobra dziecka, o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej;
- wybrane sprawy z zakresu prawa karnego, np. w przedmiocie zastosowania, przedłużenia, zmiany lub uchylecia tymczasowego aresztowania, sprawy ekstradycyjne, publikacja orzeczeń.

Przykładową treść zarządzenia Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie ograniczenia jego pracy znajdują Państwo tutaj: <http://bip.warszawa.so.gov.pl/attachments/download/12668>

23. Zawieszenie albo nierozpoczęcie biegu terminów sądowych i procesowych

Zgodnie z art. 15zsz. 1 tzw. specustawy z 2 marca 2020 r. ws. zwalczania koronawirusa, w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID bieg terminów procesowych i sądowych nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres. Regulacja ta dotyczy:

1. postępowań sądowych, w tym sądowno-administracyjnych;
2. postępowań egzekucyjnych;
3. postępowań karnych;
4. postępowań karnych skarbowych;
5. postępowań w sprawach o wykroczenia;
6. postępowań administracyjnych;
7. postępowań i kontroli prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja Podatkowa;
8. kontroli celno-skarbowych;
9. postępowań w sprawach, o których mowa w art. 15f ust. 9 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych¹²²;
10. innych postępowań prowadzonych na podstawie ustaw.

Powyższe oznacza, że czynności procesowe (np. złożenie zażalenia, apelacji, uzupełnienie braków formalnych pisma) mogą zostać dopełnione dopiero po zakończeniu stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego.

¹²² Dz.U. z 2019 r. poz. 847 ze zm.

UWAGA: w ramach procesu „odmrażania gospodarki” na mocy art. 68 ust. 6 Tarczy 3.0. ww. terminy, których bieg nie rozpoczął się, rozpoczynają bieg po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie Tarczy 3.0. tj. z dniem 23 maja 2020 r. Z kolei na mocy art. 68 ust. 7 tejże ustawy ww. terminy, których bieg uległ zawieszeniu będą dalej po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie Tarczy 3.0. tj. z dniem 23 maja 2020 r.

Zanim Tarcza Antykryzysowa weszła w życie, sądy różnie podchodziły do obecnej, nadzwyczajnej sytuacji. Wiele z nich wysyłało do stron pisma z wyraźnie zakreślonymi terminami na dokonanie czynności, pod rygorem negatywnych skutków procesowych.

Podsumowując, w kontekście stawiennictwa na rozprawę, trudno mówić na razie o jednolitej praktyce sądów. Dlatego przed każdym terminem stawiennictwa warto sprawdzić stronę internetową sądu i spróbować połączyć się z Biurem Obsługi Interesantów. Niektóre Sądy informują o odwołaniu rozpraw, a niektóre ograniczają się do wskazywania na stronie internetowej Biura Obsługi Interesantów danego sądu, wykazu sygnatur spraw, w których posiedzenia odbywają się pomimo ogłoszenia stanu epidemii.

IV. Uprawnienia konsumentów

24. W związku z zamknięciem granic dla międzynarodowego ruchu lotniczego mój lot nie odbył / nie odbędzie się. Czy i jak mogę ubiegać się o zwrot pieniędzy od linii lotniczej?

Linia lotnicza, której lot został odwołany, powinna poinformować Państwa o tym fakcie i zaproponować możliwość zwrotu pieniędzy albo zmianę rezerwacji na inny lot. Niestety w formularzach udostępnianych przez jedną z popularniejszych linii budżetowych najpierw problemem były wyskakujące komunikaty o rzekomo błędnym wpisaniu numeru rezerwacji, następnie przedłużający się okres procedowania wniosków o zwrot środków, a na samym końcu proponowanie zamiast zwrotu pieniędzy voucherów na loty do wykorzystania w terminie 1 roku.

Uzyskaj zwrot ✕

✕ Wystąpił problem ze zwrotem pieniędzy za lot

Kliknij [tutaj](#), by przesłać wniosek o zwrot pieniędzy bezpośrednio do działu obsługi klienta.

Twój wniosek zostanie przetworzony tak szybko, jak tylko będzie to możliwe.

Please submit your details below

Refund Application Form

Reason:

Flight Reservation Number:

Airline Code:

Is this a one way booking?

Is this a return booking?

Affected Flight Number:

Date of Disrupted flight:

Customer First Name:

Customer surname:

Email address:

I wish to apply for a refund for ALL customers and for ALL flights booked on this flight reservation:

Unfortunately we cannot process your application for one of the following reasons:

- Your flight reservation number is invalid. Please check the flight reservation number you have entered

OK

W takiej sytuacji zalecamy „udokumentowanie” prób dokonania zwrotu za pośrednictwem platformy przewoźnika lotniczego np. poprzez zapisanie strony jako pliku w formacie pdf, po skorzystaniu z opcji „drukuj do pliku” w menu przeglądarki internetowej.

Tego rodzaju dokument wraz z wydrukiem e-maila informującego o rezerwacji na dany lot mogą posłużyć Państwu jako dowody, które wykorzystają Państwo w trakcie zgłoszenia do wystawcy karty (banku) żądania skorzystania z procedury charge back (odwróconego obciążenia karty) oferowanej przez Visa i Master Card.

W związku z odwołaniem lotów w dobie pandemii koronawirusa otwarte pozostają pytania o skuteczność wniosków o wypłatę przez linię lotniczą odszkodowania. Uprawnienie takie wynika z rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 261/2004 i wynosi:

- 250 euro dla wszystkich lotów o długości do 1500 km;
- 400 euro dla wszystkich lotów wewnątrzspółnotowych dłuższych niż 1500 km i wszystkich innych lotów o długości od 1500 km do 3500 km.

Istotne jest, że zgodnie z rozporządzeniem Komisji Europejskiej linia lotnicza może odmówić wypłaty odszkodowania, gdy odwołanie lotu wynika z „nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć”.

25. Mam zarezerwowaną zagraniczną wycieczkę za pośrednictwem biura podróży. Czy mogę z niej zrezygnować i ubiegać się o zwrot pieniędzy?

Tak. Szczegółowe zasady odstąpienia od tego typu reguluje art. 47 ustawy o imprezach turystycznych¹²³, zgodnie z którym *Podróżny może odstąpić od umowy o udział w imprezie turystycznej w każdym czasie przed jej rozpoczęciem. Zazwyczaj jednak taka decyzja wiąże się z koniecznością uprzedniego potrącenia odpowiedniej i uzasadnionej opłaty za odstąpienie od umowy.*

Otrzymanie pełnego zwrotu wpłat jest możliwe w przypadku „nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności, które mogą znacząco wpłynąć na przewóz podróżnych i realizację imprezy turystycznej w miejscu docelowym lub jego najbliższym sąsiedztwie”.

Niewątpliwie do takich nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności należy aktualnie zamknięcie międzynarodowego ruchu lotniczego z Polski i do naszego kraju. Dopiero ta okoliczność, raczej niż okoliczność występowania w danym kraju zachorowań na koronawirusa, stanowi mocną przesłankę do odstąpienia od umowy i żądania zwrotu całości wniesionych wpłat.

Niestety (dla konsumentów) w wyniku wejścia w życie Tarczy Antykryzysowej, osoby korzystające z biur turystycznych mogą oczekiwać na zwrot środków nie wcześniej niż w terminie 180 dni od dnia powiadomienia przez podróżnego o odstąpieniu lub powiadomienia o rozwiązaniu przez organizatora turystyki. Zgodnie z art. 15k specustawy z 2 marca 2020 r. :

„Odstąpienie od umowy w trybie określonym w art. 47 ust. 4 ustawy o imprezach turystycznych lub rozwiązanie przez organizatora turystyki umowy o udział w imprezie turystycznej w trybie określonym w art. 47 ust. 5 pkt 2 tej ustawy, które to odstąpienie od umowy lub rozwiązanie umowy pozostaje w bezpośrednim zwią-

¹²³ Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych oraz powiązanych usługach turystycznych; Dz.U. z 2019 r. poz. 548); dalej: „ustawa o imprezach turystycznych”.

ku z wybuchem epidemii wirusa SARS-CoV-2, jest skuteczne z mocy prawa po upływie 180 dni od dnia powiadomienia przez podróżnego o odstąpieniu lub powiadomienia o rozwiązaniu przez organizatora turystyki”.

Jeśli za wycieczkę zapłacili Państwo kartą debetową lub kredytową, w przypadku problemów ze zwrotem wpłaconych pieniędzy, mogą Państwo spróbować skorzystać z procedury *charge-back*.

Do najprostszych, pod kątem możliwości zwrotu uiszczonej ceny zakupu za wycieczkę, należy sytuacja, w której klient biura podróży wykupił dodatkowe ubezpieczenie, które obejmuje również koszty rezygnacji. Ubezpieczenie takie gwarantuje ochronę i zwrot kosztów poniesionych w wyniku rezygnacji lub przerwania wyjazdu. Należy jednak zaznaczyć, że nie wszyscy ubezpieczyciele przyjęli na siebie ryzyko ubezpieczeniowe wynikające z wystąpienia epidemii. Zakres uprawnień będzie ściśle skorelowany z zapisami OWU (Ogólnych Warunków Ubezpieczenia).

26. W związku ze stanem zagrożenia epidemicznego / stanem epidemii kino odwołało seans filmowy, na który wcześniej nabyłem bilet. Co zrobić, gdy usługodawca odmawia wykonania usługi i zwrotu pieniędzy?

Zgodnie z art. 15zp specustawy z 2 marca 2020 r.:

„Przedsiębiorca prowadzący działalność związaną z organizacją wystaw i kongresów lub działalnością kulturalną, rozrywkową, rekreacyjną i sportową lub organizujący wystawy tematyczne lub imprezy plenerowe w przypadku rozwiązania umowy z klientem, które to rozwiązanie umowy pozostaje w bezpośrednim związku z wybuchem epidemii wirusa SARS-CoV-2, jest zobowiązany zwrócić wpłacone mu przez klienta środki w terminie 180 dni od dnia skutecznego rozwiązania umowy”

W pierwszej kolejności sugeruję wezwanie na piśmie do zwrotu pieniędzy za niewykorzystany bilet. Jeśli dokonali Państwo płatności za pośrednictwem karty debetowej lub kredytowej to mogą Państwo spróbować skorzystać z procedury *charge-back* (po polsku: obciążenie zwrotne). Charge back jest dostępny dla wszystkich posiadaczy kart Visa i Master Card.

Przesłanek pozwalających na wszczęcie procedury charge back jest wiele. Do najważniejszych będą należały: zwrot lub unieważnienie transakcji albo nieotrzymanie przez posiadacza karty dóbr lub usług, za które zapłacił. Procedura charge back może być szczególnie pomocna w przypadku konieczności odzyskania pieniędzy po zwrocie biletów lotniczych, rezygnacji z noclegów za pośrednictwem portalu rezerwacji noclegów etc. Więcej informacji na temat procedury zgłaszania roszczeń w ramach zwrotnego obciążenia karty uzyskają Państwo w swoim banku.

27. Moja legitymacja studencka jest ważna do 31 marca 2020 r. Czy od kwietnia będzie trzeba płacić 100% ceny biletu na przejazd komunikacją miejską, koleją lub autobusem?

Prawodawca wziął pod uwagę zbliżający się termin ważności hologramów na legitymacjach, przy jednoczesnym odwołaniu zajęć i ograniczeniu funkcjonowania uczelni. Termin ważności hologramów, a tym samym uprawnienie do zniżek na ulgowe przejazdy środkami komunikacji publicznej, przesunięty został na dzień 31 maja 2020 r., bez konieczności ich potwierdzania w dziekanacie¹²⁴.

W analogicznym zakresie wydłużeniu ważności podlegają legitymacje doktorantów¹²⁵.

28. Czy jest możliwym odbycie egzaminu dyplomowego w formie wideokonferencji ?

Tak. Nie tylko sam egzamin może odbyć się przy użyciu nowoczesnych narzędzi informatycznych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 maja 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie studiów¹²⁶ w życie weszły nowe regulacje umożliwiające:

- przeprowadzanie zaliczeń i egzaminów kończących określone zajęcia poza siedzibą uczelni lub w jej filii¹²⁷,
- możliwość sporządzenia aktu ślubowania na studenta w formie elektronicznej;
- możliwość sporządzenia protokołu egzaminu dyplomowego na podstawie nagrania zawierającego zarejestrowany przebieg egzaminu¹²⁸.

124 Stosowną podstawą prawną jest dodanie do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. o studiach (Dz.U. poz. 1861, ze zm. wynikającą z Dz.U. z 2020 r. poz. 420) nowego § 45a o treści:

„§ 45a. Elektroniczne legitymacje studenckie, których ważność została potwierdzona w pierwszym semestrze roku akademickiego 2019/2020, zachowują ważność do dnia 31 maja 2020 r., bez konieczności potwierdzenia ich ważności w sposób określony w § 21 ust. 1”.

125 Stosowne zmiany zostały wprowadzone Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 marca 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dyplomów doktorskich, dyplomów habilitacyjnych i legitymacji doktoranta (Dz.U. poz. 418).

126 Dz.U. poz. 853

127 skreślenie § 12 w ust. 1 pkt 5 rozporządzenia.

128 Poprzez dodanie w § 18 ust. 2 i ust. 3.

V. Prawa i obowiązki pracowników i pracodawców

29. Prowadzę jednoosobową działalność gospodarczą jako kierownca taksówki. Moje przychody załamały się. Czy mogę liczyć na zwolnienie ze składek ZUS do czasu jak sytuacja gospodarcza wróci do normy?

W przedstawionej sytuacji istnieją trzy podstawowe rozwiązania, które w zależności od konkretnych elementów stanu faktycznego, można zastosować:

- wniosek o odroczenie składek ZUS;
- wniosek o zwolnienie z obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne za miesiące marzec-maj (dotyczy jedynie mikroprzedsiębiorców zatrudniających do 9 pracowników oraz samozatrudnionych, których przychód w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku wyniósł nie więcej niż 300% średniej krajowej, tj. 15 681 zł);
- zawieszenie działalności gospodarczej.

a. Odroczenie składek

Mogą Państwo skorzystać z zapowiadanej przez Prezesa ZUS możliwości wnioskowania o odroczenie o 3 miesiące płatności składek na ZUS¹²⁹ za luty, marzec i kwiecień. Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że „odroczenie” oznacza jedynie odsunięcie w czasie płatności składki ZUS, a nie umorzenie obowiązku jej zapłaty albo wprowadzenie dobrowolności zapłaty składek ZUS.

b. Zwolnienie z obowiązku zapłaty nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne za miesiące marzec-maj

Jednym z instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców jest przewidziana w Tarczy Antykryzysowej możliwość zwolnienia z obowiązku zapłaty składek ZUS za miesiące marzec-maj 2020 r. dla samozatrudnionych oraz mikroprzedsiębiorców zatrudniających do 9 osób.

UWAGA: zwolnienie dotyczy jedynie składek nieopłaconych. Jeśli więc przedsiębiorca opłaci składki ZUS to nawet spełniając ustawowe przesłanki zwolnienia, nie uzyska zwrotu opłaconych wcześniej składek na ubezpieczenia społeczne!

Zwolnienie z opłacenia składek nie jest automatyczne. Aby z niego skorzystać należy wypełnić druk „RDZ” i przesać go do ZUS tradycyjną drogą pocztową, albo w formie elektronicznej, za pośrednictwem portalu: www.zus.pl/portal.npi:

Najpowszechniejszą formą logowania do portalu jest zalogowanie przez portal zaufany (patrz: zagadnienia dotyczące e-PUAP). Po zalogowaniu kliknij w rubrykę „Lista spraw, które możesz załatwić drogą elektroniczną”,

¹²⁹ Koronawirus: ZUS zawiesi składki na 3 miesiące, dostęp online [17.03.2020 r.]: <https://www.rp.pl/ZUS/303179973-Koronawirus-ZUS-zawiesi-skladki-na-3-miesiace.html>.

Logowanie

Zaloguj do PUE

Login

Hasło

ZALOGUJ

> Nie pamiętasz hasła?

- > Zaloguj przez profil zaufany/login.gov.pl
- > Zaloguj przez kwalifikowany podpis elektroniczny
- > Zaloguj przez bankowość elektroniczną
- ☰ Nie masz konta w PUE?
> Zarejestruj się

Zarejestrowanych profili: **3 718 901**

ZUS Jesteś zalogowany jako: ██████████ Zadaj pytanie ZUS Kontakt z COT Skype z COT

Wyloguj Ogólny Ubezpieczony **Platnik** ePlatnik

MENU PANEL PLATNIKA

Wybrany płatnik: ██████████

Panel Płatnika
Rozliczenia, ubezpieczeni

- Salda bieżące
- Salda miesięczne
- Należne składki i wpłaty
- Podział wpłat
- Kalkulator MDG
- Deklaracje rozliczeniowe
- Osoby zgłoszone do ubezpieczeń
- Stopa % na bezp. wypadkowe

Deklaracje rozliczeniowe

- Dokumenty rozliczeniowe ZUS DRA

Usługi

- Lista spraw, które możesz załatwić drogą elektroniczną.

Moje dane - potwierdzenia

- Generowanie potwierdzeń płatnika w zakresie sald, potwierdzeń o byciu płatnikiem, liczby ubezpieczonych, danych adresowych oraz wysokości składek na

Formularz elektroniczny

Wysoki kontrast Pełny Ekran Zapisz Sprawdź Podgląd Drukuj Zamknij

Strona: 1 Strona: 2 uwagi i błędy: (0)

maj 2020 r.

* osoby zgłoszone do ubezpieczeń społecznych lub ubezpieczenia zdrowotnego, w tym osoby współpracujące z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność oraz osoba prowadząca pozarolniczą działalność, która opłaca składki jednocześnie za innych ubezpieczonych

** dotyczy płatników, którzy na dzień 29 lutego 2020 r. zgłaszali do ubezpieczeń społecznych mniej niż 10 ubezpieczonych

na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe, dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy **za mnie jako osobę prowadzącą pozarolniczą działalność opłacającą składki wyłącznie za siebie. za:**

marzec 2020 r.

kwiecień 2020 r.

maj 2020 r.

Oświadczam, że w pierwszym miesiącu, za który jest składany wniosek o zwolnienie z opłacania składek osiągnąłem przychód* z prowadzenia działalności w wysokości:**

PLN

*** wskazany przychód nie może być wyższy niż 300% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w 2020 r. tj. 15 681 zł.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wypadkowe, dobrowolne ubezpieczenie chorobowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne **za**

znajdź pozycję „Złożenie dokumentu RDZ (...)”, przejdź do usługi, poświadcz swoją tożsamość profilem zaufanym, wypełnij wniosek wskazując wysokość przychodu w pierwszym miesiącu, za który jest składany wniosek o zwolnienie z opłacania składek (w przypadku samozatrudnionych nie może być on wyższy niż 15 681 zł).

Wypełniając wniosek należy pamiętać o załączeniu do niego wymaganych załączników.

Dodatkowo wskazać należy, że zgodnie z art. 31^{zo} ust. 2a specustawy z 2 marca 2020 r. w brzmieniu nadanym tzw. Tarczą 3.0¹³⁰ **z obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne za miesiące kwiecień i maj mają być zwolnieni również przedsiębiorcy z wyższymi przychodami i stosunkowo niskim dochodem, które wcześniej nie podlegały zwolnieniu z opłacenia zaległych składek (np. prowadzący sklepy). Zgodnie z proponowanym brzmieniem ustawy na zwolnienie z nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne będą mogli liczyć również przedsiębiorcy, których:**

- przychód w pierwszym miesiącu, za który jest składany wniosek o zwolnienie z opłacania składek wyższy niż 300% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w 2020 r. (15681 zł) oraz
- dochód z tej działalności w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w lutym 2020 r. nie był wyższy niż 7000 zł.

O ile z samą ideą rozszerzenia możliwości zwolnienia z obowiązku opłacania składek w ww. przypadku należy się zgodzić, o tyle niezrozumiałym zabiegiem wydaje się odnoszenie się przez ustawodawcę do dochodu za miesiąc luty 2020 r., kiedy nie było jeszcze pandemii, a przedsiębiorców nie dotykały jej skutki.

c. Zawieszenie działalności gospodarczej

W sytuacji samozatrudnionych, którzy nie zatrudniają pracowników i:

- w lutym 2020 r. przekroczyli ustalony próg 300 % tj. 15 681 zł lub
- szacują, że przychody w danym miesiącu nie pozwolą na pokrycie w pełni składek ZUS, ostatecznym wyjściem może być zawieszenie działalności gospodarczej.

W samym marcu 2020 r. działalność gospodarczą zawiesiło blisko 50 000 firm¹³¹. Wniosek o zawieszenie działalności gospodarczej należy złożyć osobiście w urzędzie, listownie lub elektronicznie za pośrednictwem strony ceidg.gov.pl. Warunkiem przy złożeniu wniosku jest jego podpisanie podpisem elektronicznym albo profilem zaufanym, o którym wspomniano w odpowiedzi na jedno z wcześniejszych pytań.

Szczegółowo procedurę zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej opisano na stronie: <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zawieszenie-wznowienie-i-zamkniecie-firmy/chce-zawiesic-spolke-zarejestrowana-w-krs/co-to-jest-zawieszenie-firmy-i-kiedy-mozna-to-zrobic>.

130 Uchwalona przez Sejm ustawa z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (30 kwietnia przekazana do Senatu), dostęp online: [http://orka.sejm.gov.pl/opinie9.nsf/nazwa/344_u/\\$file/344_u.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie9.nsf/nazwa/344_u/$file/344_u.pdf)

131 Ruszyła lawina zawieszonych działalności gospodarczych. Ponad 48 tys. firm powiedziało „stop”, dostęp online: <https://www.money.pl/gospodarka/ruszy-la-lawina-zawieszonych-dzialalnosci-gospodarczych-ponad-48-tys-firm-powiedzialo-stop-6495160246491265a.html>.

30. Na jakie inne wsparcie państwa polskiego mogą liczyć w związku z pogorszeniem się mojej sytuacji gospodarczej?

Wsparcie dla przedsiębiorców, których płynność finansowa została zagrożona w związku z ograniczeniami prowadzenia działalności gospodarczej przewidują dwie tzw. „Tarcze Antykryzysowe” ogłoszone 31 marca 2020 r., 16 kwietnia 2020 r. oraz Tarcza 3.0, nad którą prace trwają w Parlamencie.

Jeszcze przed wejściem w życie Tarczy Antykryzysowej ustawodawca stopniowo wprowadzał inne instrumenty wsparcia dla przedsiębiorców. Przykładem może być rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielania przez Bank Gospodarstwa Krajowego pomocy de minimis w formie gwarancji spłaty kredytów¹³² rozszerzono program gwarancji de minimis BGK dla małych i średnich firm. Zmiany przewidują

1. podwyższenie z 60% do 80% wartości kredytu wysokość udzielanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego gwarancji;
2. podwyższenie dopuszczalnej łączną wartość pomocy de minimis udzielonej jednemu przedsiębiorcy.

Szczegółowe zasady uzyskiwania gwarancji BGK dla kredytu przewiduje art. 15zzzd specustawy z 2 marca 2020 r. w brzmieniu nadanym Tarczą Antykryzysową.

Pakiet ustaw przyjętych pod zbiorczą nazwą „Tarczy Antykryzysowej” wg zapowiedzi Prezesa Rady Ministrów oraz Prezydenta RP ma być znany 20 marca 2020 r. Szacunkowa wartość wsparcia ma wynieść 212 mld złotych.

Tarcza Antykryzysowa składa się z 5 filarów¹³³:

- Bezpieczeństwo pracowników;
- Finansowanie przedsiębiorstw;
- Ochrona zdrowia;
- Wzmocnienie systemu finansowego;
- Program inwestycji publicznych.

31. Jakie wsparcie rządu obejmuje tzw. Tarcza Antykryzysowa?

Szczegółowe przybliżenie rozwiązań tzw. Tarczy Antykryzysowej stało się już przedmiotem wielu ogólnodostępnych opracowań, a szczegółowa analiza jej rozwiązań nie jest przedmiotem niniejszego Poradnika. Na uwagę czytelników, pragnących poszerzyć swoją wiedzę w przedmiotowym zakresie, zasługuje publikacja „Przewodnik Antykryzysowy dla Przedsiębiorców” opracowany przez ekspertów Polskiego Funduszu Rozwoju. Z treścią poradnika zapoznają się Państwo tutaj: <https://pfr.pl/dam/pfr/documents/tarcza-antykryzysowa/PFR-Przewodnik-Antykryzysowy-dla-Przedsiębiorcow.pdf> oraz poradnik przygotowany przez Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych: https://kirp.pl/wp-content/uploads/2020/04/poradnik_czesc_2_tarcza-antykryzysowa-dla-przedsiębiorcow.-wybrane-zagadnienia.pdf

132 Dz.U. poz. 454.

133 Klasyfikacja oficjalnie podawana przez Rząd. Strona internetowa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów: „Premier: Tarcza antykryzysowa pomoże przedsiębiorcom i pracownikom”, dostęp online 19.03.2020 r.: <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/aktualnosci/premier-tarcza-antykryzysowa-pomoze-przedsiębiorcom-i-pracownikom.html>.

Do podstawowych instrumentów Tarczy Antykryzysowej należą:

Możliwość refundacji przez państwo części wynagrodzeń pracowników firm w trakcie tzw. przestoju ekonomicznego¹³⁴. Warunkiem wypłaty świadczeń miałyby być:

- odnotowanie przez firmę spadku obrotów o 15% w ciągu 2 miesięcy albo o 25% w ciągu 1 miesiąca;
- zastosowanie się przez przedsiębiorcę do obowiązków wynikających z ustawy z dnia 11 października 2013 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy¹³⁵.

Państwo refunduje część wynagrodzenia pracownika do wysokości 40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2019 r., drugie tyle stanowić ma wkład pracodawcy, a o 20% obniżeniu ulegałoby wynagrodzenie pracownika¹³⁶.

Aktualne brzmienie tej ustawy, w tym konieczność uzgodnienia „przeostaju” ze związkami zawodowymi lub przedstawicielami załogi przedsiębiorstwa, a także obowiązek utrzymania zatrudnienia przez 12 miesięcy od daty zakończenia przestoju, podają w wątpliwość, czy przedsiębiorcy będą korzystać z proponowanych rozwiązań. Świadczenie jest wypłacane z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowników.

Możliwość dofinansowania wynagrodzeń w przypadku spadku obrotów gospodarczych¹³⁷. Wysokość dofinansowania jest uzależniona od wysokości spadku obrotów. Dofinansowanie może być przyznane na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Wniosek należy złożyć do Powiatowego Inspektora Pracy w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia naboru wniosków.

Możliwość obniżenia wymiaru czasu pracy pracowników. Obniżenie wymiaru czasu pracy pracownika może wynieść do 20%, nie więcej jednak niż do 0,5 etatu. Wynagrodzenie uzyskane za taką pracę nie może być niższe niż minimalne wynagrodzenie za pracę ustalone na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, z uwzględnieniem wymiaru czasu pracy.

Mikropożyczki dla firm zatrudniających do pięciu pracowników¹³⁸, w tym dla samozatrudnionych. Wniosek o przyznanie pożyczki składa się do Powiatowego Urzędu Pracy właściwego ze względu na siedzibę przedsiębiorcy. Pożyczka wynosząca 5 tysięcy złotych jest bezzwrotna, jeśli zatrudnienie w firmie zostałoby utrzymane przez minimum 3 miesiące. W przypadku samozatrudnionego warunkiem umorzenia pożyczki jest kontynuowanie działalności (brak zawieszenia lub zamknięcia) przez okres min. 3 miesięcy. Warunki spłaty pożyczki np. jej termin, będą wynikać z umowy zawartej przez przedsiębiorcę. Umorzenie należności z tytułu pożyczki będzie następować na wniosek przedsiębiorcy, który spełni ww. przesłanki.

Wzór wniosku o umorzenie pożyczki stanowi załącznik do zawieranej umowy. Należy pamiętać, że warunkiem umorzenia pożyczki jest złożenie wniosku.

Bardziej elastyczny czas pracy. Trzecia propozycja miałyby prowadzić do sytuacji, w której pracownicy, którzy aktualnie nie mają zajęcia, po zakończeniu stanu zagrożenia epidemicznego / epidemii, mogli odpracować okres przestoju w momencie powrotu gospodarki na ścieżkę wzrostu.

134 *Ibidem*.

135 Dz.U. poz. 1291.

136 Art. 15g specustawy z 2 marca 2020 r.

137 Art. 15zsb specustawy z 2 marca 2020 r.

138 Art. 15zsd specustawy z 2 marca 2020 r.

Wypłata świadczenia gwarantowanego z ZUS w wysokości 2080 zł brutto¹³⁹. Z tego rozwiązania będzie mogło skorzystać ok. 2,2 mln osób m.in. samozatrudnionych oraz osób wykonujących wcześniej pracę na podstawie umów cywilnoprawnych. Wprowadzone rozwiązania mają dotyczyć osób, które były samozatrudnione lub zatrudnione na umowach cywilno-prawnych przed 1 marca 2020 r. Ze stron rządowych wynika, że koszt dla Funduszu Pracy ma wynieść ok. 9 mld zł. Wsparcie ma być wypłacane przez ZUS¹⁴⁰. Aby skorzystać z tej formy pomocy należy samozatrudniony wypełnia wniosek za pośrednictwem strony internetowej ZUS, zaś osoba świadcząca usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej – składa wniosek o wypłatę świadczenia za pośrednictwem „pracodawcy”. Postojowe można otrzymać maksymalnie trzykrotnie. W praktyce nie jest możliwym otrzymanie postojowego przez 3 miesiące z rządu, lecz co najwyżej co drugi miesiąc.

Przesunięcie terminów składania deklaracji podatkowych. Zgodnie z zapowiedzią Ministra Finansów¹⁴¹ późniejsze składanie deklaracji nie będzie się łączyło z jakimikolwiek kosztami.

Wsparcie w leasingu dla firm z problemami. Zgodnie z zapowiedziami rządzących Agencja Rozwoju Przemysłu ma przeznaczyć 1,7 mld zł na refinansowanie umów leasingowych firm transportowych.

32. Czy jako przedsiębiorca w inny sposób mogę polepszyć swoją sytuację gospodarczą w dobie nadchodzącego kryzysu gospodarczego?

Zastrzegamy, że przedstawione w tej sekcji sugestie powinny zostać ocenione przez Państwa księgowość lub doradcę podatkowego pod kątem możliwości ich zastosowania również w Państwa przedsiębiorstwie. Propozycje dotyczą przede wszystkim płatników podatku VAT.

Wniosek o przeksięgowanie środków powstałych w związku z nadpłatą VAT. Jeśli prowadzą Państwo np. wewnątrzspółnotową dostawę towarów, lub z innego powodu na rachunku VAT zgromadzili Państwo większe środki, to mogą one służyć nie tylko do zapłaty przez Was podatku VAT, lecz również opłacenia niektórych innych należności publicznoprawnych. Zazwyczaj przedsiębiorcy, obawiając się „automatycznej” kontroli, wnoszą o przeniesienie nadpłaty na kolejny okres rozliczeniowy. W aktualnej sytuacji należy rozważyć odejście od dotychczasowej praktyki. W tym celu do właściwego Naczelnika Urzędu Skarbowego mogą Państwo:

- złożyć wniosek o zaliczenie nadpłaty podatku VAT np. na poczet wykazanej przez Ciebie w deklaracji wysokości podatku CIT;
- złożyć wniosek o przekazanie na rachunek firmowy środków zgromadzonych na rachunku VAT. Szczegóły procedury znajdziesz pod adresem: https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/podatki-i-ksiegowosc/chce-rozliczac-vat/proc_896-wniosek-o-przekazanie-srodkow-z-rachunku-vat

Przejście na tzw. kasową metodę rozliczania VAT. Rozwiązanie to daje przedsiębiorcy możliwość odprowdzenia podatku VAT dopiero po opłaceniu faktury przez kontrahenta i uniknięcie sytuacji, w której przedsiębiorca jest zmuszony odprowadzić podatek VAT od nieopłaconej faktury.

Skorzystanie z instrumentów wsparcia proponowanych przez Polski Fundusz Rozwoju w ramach tzw. Tarczy Finansowej. Szczegółowe informacje dotyczące wsparcia znajdują Państwo na stronie internetowej

139 Art. 15zq – art. 15zy specustawy z 2 marca 2020 r.

140 *Ibidem*.

141 Strona internetowa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów: „Premier: Tarcza antykryzysowa pomoże przedsiębiorcom i pracownikom”, dostęp online 19.03.2020 r.: <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/aktualnosci/premier-tarcza-antykryzysowa-pomoze-przedsiębiorcom-i-pracownikom.html>.

Polskiego Funduszu Rozwoju. Pomoc PFR nie jest skierowana do osób samozatrudnionych. Podstawowym wymogiem skorzystania z preferencyjnego wsparcia, którego wysokość do 75% może zostać umorzona w przypadku zachowania zatrudnienia, jest zatrudnianie pracowników na dzień 31 grudnia 2019 r. Stosowne formularze można składać za pośrednictwem systemów bankowości elektronicznej. Aktualnie pomoc jest skierowana do mikroprzedsiębiorców, a także małych i średnich przedsiębiorstw. Duże firmy czekają na zaakceptowanie (notyfikację) wsparcia przez Komisję Europejską. Więcej informacji o Tarczy Finansowej znajdują Państwo na stronie internetowej: <https://pfr.pl/dam/pfr/documents/tarcza-antykryzysowa/PFR-Przewodnik-Tarcza-Finansowa.pdf>.

33. W aktualnej sytuacji, w związku z brakiem dostępu do określonych towarów oraz zwolnieniami zdrowotnymi moich pracowników, nie jestem w stanie zrealizować zlecenia / wykonać dzieła / wykonać prac budowlanych. Czy jest możliwa renegocjacja warunków i terminów umowy?

Odpowiedź na tak postawione pytanie jest w dużym stopniu uzależniona od treści łączącej strony umowy. Jedną z podstawowych paremii, znanych jeszcze od czasów Imperium Rzymskiego jest zasada „pacta sunt servanda”, zgodnie z którą „umów należy dotrzymywać”. Dwie podstawowe ścieżki prowadzące do zmiany warunków umowy, zmniejszenia wysokości zamówienia lub wydłużenia terminu jego realizacji to:

1. renegocjacja warunków zawartej umowy i podpisanie ze swoim partnerem handlowym aneksu do zawartej umowy,
2. powództwo do sądu w oparciu o art. 3571 kodeksu cywilnego¹⁴².

Zgodnie z art. 3571 k.c. możliwe jest oznaczenie przez sąd sposobu wykonania zobowiązania, wysokości świadczenia lub nawet orzeczenie o rozwiązaniu umowy. Jest to jednak możliwe przy rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, w sytuacji gdy nastąpiła nadzwyczajna zmiana stosunków, a spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażącostratą, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy.

W opinii autora poradnika już samo wezwanie przedsądowe do polubownego rozstrzygnięcia sporu dotyczącego nowych warunków wykonywania danej umowy, może doprowadzić do zawarcia ugody lub aneksu do umowy bez angażowania sądu.

Przykładem częstych spraw trafiających w ostatnim do kancelarii prawnych są zlecenia od klientów chcących renegocjować zawierane wcześniej umowy najmu lokali przeznaczonych na działalność gospodarczą. W każdej z tych sytuacji podstawę faktyczną wezwań przedsądowych (a później również pozwów) stanowi okoliczność wystąpienia „siły wyższej” – stanu zagrożenia epidemią (stanu epidemii) choroby powodowanej przez koronawirusa.

Dodatkowo, jeśli dwustronne zobowiązanie wynikające z zawartej umowy jest niewykonalne i żadna ze stron nie ponosi za tę sytuację odpowiedzialności, należy zastanowić się, czy zastosowania nie znajdzie art. 495 kodeksu cywilnego, zgodnie z którym:

142 Dz.U. z 2019 r. poz. 1145, ze zm.

„§ 1. Jeżeli jedno ze świadczeń wzajemnych stało się niemożliwe wskutek okoliczności, za które żadna ze stron odpowiedzialności nie ponosi, strona, która miała to świadczenie spełnić, nie może żądać świadczenia wzajemnego, a w wypadku, gdy je już otrzymała, obowiązana jest do zwrotu według przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

§ 2. Jeżeli świadczenie jednej ze stron stało się niemożliwe tylko częściowo, strona ta traci prawo do odpowiedniej części świadczenia wzajemnego. Jednakże druga strona może od umowy odstąpić, jeżeli wykonanie częściowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwości zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez tę stronę cel umowy, wiadomy stronie, której świadczenie stało się częściowo niemożliwe”.

34. W moim zakładzie pracy pracujemy na tzw. open space. Pracodawca boi się, że w zakładzie pracy będzie szerzyć się epidemia koronawirusa. Czy zgodne z prawem jest nakazanie pracownikowi świadczenia pracy zdalnej? Czy jako pracownik mogę zażądać od pracodawcy możliwości wykonywania pracy zdalnej zamiast osobistego stawiennictwa w biurze?

Zgodnie z art. 4 tzw. specustawy z 2 marca 2020 r.:

„W celu przeciwdziałania COVID-19 pracodawca może polecić pracownikowi wykonywanie, przez czas oznaczony, pracy określonej w umowie o pracę, poza miejscem jej stałego wykonywania (praca zdalna)”.

Co istotne, ustawa nie przewiduje uprawnienia pracownika do samodzielnego decydowania o możliwości wykonywania pracy zdalnej – wymaga to więc każdorazowo uzgodnienia z pracodawcą.

35. Co w sytuacji, gdy pracownik pozostaje w gotowości do podjęcia pracy zdalnej, ale pracodawca nie jest w stanie mu zapewnić niezbędnego sprzętu do jej wykonywania?

W sytuacji gdy pracownik pozostaje w gotowości do podjęcia pracy zdalnej, ale pracodawca nie jest w stanie mu zapewnić niezbędnego sprzętu do jej wykonywania, pracownikowi należy się wynagrodzenie za czas niewykonanej pracy. Zgodnie z art. 81 § 1 kodeksu pracy pracownikowi za czas niewykonywania pracy, jeżeli był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy, przysługuje wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszerzowania, określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania – 60% wynagrodzenia. W każdym przypadku wynagrodzenie to nie może być jednak niższe od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów.

Przepisy kodeksu pracy nie zawierają legalnej definicji przestoju z art. 81 § 1 kodeksu pracy – można się więc posiłkować jego „definicją” ukształtowaną przez orzecznictwo. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 16 października 1992 r. (I PZP 58/92) „w kategoriach ogólnych przestój bywa określany jako przerwa w wykonywaniu pracy, do której pracownik był gotów, spowodowana zaburzeniami w funkcjonowaniu

zakładu pracy, wynikającymi z przyczyn dotyczących podmiotu zatrudniającego (...), lub jako niemożliwość wykonywania umówionej pracy przez pracownika, który stawiał się do pracy, lecz nie może jej wykonywać z powodu zakłóceń normalnego toku pracy z przyczyn związanych z ruchem zakładu”.

36. Jestem rodzicem dziecka, które uczęszcza do szkoły podstawowej. Czy przysługuje mi płatne zwolnienie z pracy na czas opieki nad dzieckiem?

Zgodnie z art. 4 specustawy koronawirusa 2 marca 2020 r.:

W przypadku zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których uczęszcza dziecko, z powodu COVID-19, ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki:

1. nad dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat,
2. Nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności do ukończenia 18 lat albo dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego

przysługuje dodatkowy zasiłek opiekuńczy za okres nie dłuższy niż 14 dni.

Zgodnie z art. 4 ust. 3 specustawy ws. koronawirusa Rada Ministrów może określić dłuższy okres pobierania zasiłku opiekuńskiego, co uczyniła już kilkakrotnie. Na mocy obowiązującego aktualnie rozporządzenia pobieranie zasiłku jest możliwe do 7 czerwca 2020 r.¹⁴³

Odpowiadając na pytanie – jeśli dziecko, nad którym jest sprawowana opieka ukończyło 8 lat, to nie przysługuje na nie dodatkowy zasiłek opiekuńczy. Na początku marca pojawiały się postulaty podwyższenia wieku dziecka, początkowo przychylnie odebrane przez Minister Jadwigę Emilewicz. W późniejszych wypowiedziach zdementowała jednak informację o możliwym podwyższeniu wieku dziecka, uprawniającego do dodatkowego zasiłku opiekuńskiego.

Jeśli dziecko, nad którym sprawujemy opiekę, ukończyło 8 lat, to rodzic chcący zachować prawo do wynagrodzenia, powinien skorzystać w takim przypadku z płatnego urlopu wypoczynkowego przysługującego pracownikowi lub przekonać pracodawcę do wydania rodzicowi polecenia o wykonywaniu pracy zdalnej.

37. Czy trzeba opłacać czesne za żłobek lub przedszkole za czas, gdy placówki są zamknięte?

W pierwszej kolejności należy zważyć na to, że na mocy kolejnych zmian rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 2020 r.¹⁴⁴, w tym ostatniego – z dnia 15 maja 2020 r.¹⁴⁵ ograniczono funkcjonowanie publicznych i niepublicznych jednostek systemu oświaty: przedszkoli; innych form wychowania przedszkolnego; szkół wszystkich typów; placówek oświatowo-wychowawczych, placówek kształcenia ustawicznego oraz centrów kształcenia zawodowego; placówek artystycznych; placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania; kolegiów pracowników służb społecznych.

143 Patrz: Dz.U. poz. 855 i 856.

144 Dz.U. poz. 410.

145 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, (Dz.U. 2020 poz. 871).

W praktyce oznacza to, że m.in. przedszkola i żłobki zostały zamknięte na obecną chwilę do 24 maja 2020 r., ale do 7 czerwca w przypadku

- dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego i
- dzieci uczęszczających do szkół podstawowych w zakresie klas I-III oraz szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie klas I-III szkoły podstawowej.

rodzice mogą zdecydować o nieuczęszczaniu ich dzieci odpowiednio do przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych¹⁴⁶.

W takiej sytuacji zasadne jest pytanie, czy rodzic musi opłacać czesne za przedszkole bądź żłobek, do którego dziecko faktycznie nie uczęszcza?

W przypadku żłobków czy przedszkoli prowadzonych przez gminę, rodzice mogą zwrócić się z postulatem obniżenia opłat do wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Sytuacja jest bardziej złożona w przypadku niepublicznych placówek. Nie ulega wątpliwości, że gotowość do świadczenia usług po stronie zamkniętej placówki występuje. Nie zmienia to jednak faktu, że usługa nie jest realizowana. Nie dochodzi więc do świadczenia wzajemnych usług i od takiej umowy można w związku z tym odstąpić.

W takiej sytuacji, zgodnie z art. 495 § 1 kodeksu cywilnego, placówka nie może żądać od rodzica zapłaty czesnego. Jeżeli jedno ze świadczeń wzajemnych stało się niemożliwe wskutek okoliczności, za które żadna ze stron odpowiedzialności nie ponosi, strona, która miała to świadczenie spełnić, nie może żądać świadczenia wzajemnego, a w wypadku, gdy je już otrzymała, obowiązana jest do zwrotu według przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

W przypadku niepublicznych placówek przepisy kodeksu cywilnego mogą być zmodyfikowane przez umowę, statut oraz regulamin placówki, które należy przyjąć jako punkt odniesienia. Jednak jeśli ta kwestia jest uregulowana w umowie z przedszkolem poprzez wskazanie, że nawet w sytuacji gdy placówka jest zamknięta, np. z powodu siły wyższej, np. epidemii, należy płacić czesne, to należy uznać taką klauzulę za nieważną.

Zastrzec jednak należy, iż wypisanie w związku z tym dziecka z przedszkola i niepłacenie czesnego może spowodować, że po ustaniu pandemii rodzic może mieć problem z ponownym zapisaniem dziecka do placówki.

Nieuiszczanie opłat w dalszej konsekwencji może spowodować też, że dana placówka niepubliczna nie będzie w stanie się utrzymać i będzie zmuszona do zaprzestania działalności.

W związku z tym, w praktyce wiele placówek decyduje się np. na obniżenie ceny oraz rezygnację z opłaty za wyżywienie dziecka.

Należy zauważyć, że w oficjalnym stanowisku UOKiK wskazuje, że:

¹⁴⁶ § 2 ust. 2a i ust. 2b rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 11 marca 2020 r. w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 maja 2020 r.

„Sytuacja jest nadzwyczajna. Nie ma w tym ani winy przedsiębiorców ani winy rodziców i właściciele placówek nie mogli tej sytuacji przewidzieć, planując swe ryzyko biznesowe. W tej sytuacji doszło do nadzwyczajnej zmiany okoliczności, co przewiduje też kodeks cywilny w stosunkach cywilno-prawnych – to tzw. klauzula *rebus sic stantibus*.

Wyjątkowy czas epidemii stawia cały rynek i wszystkich jego uczestników przed nowymi wyzwaniami i koniecznością przededefiniowania niektórych dotychczasowych stosunków prawnych. W tej sytuacji każdy przypadek należy oceniać odrębnie – strony umowy muszą się zastanowić i porozumieć, w jakim stopniu będą dzielić koszty czesnego, by sprawiedliwie rozłożyć koszty tej nieprzewidzianej sytuacji na obie strony tak, by przedsiębiorcom umożliwić przetrwanie, a jednocześnie nie przerzucić na konsumentów całości ciężaru utrzymania przedszkoli i żłobków. Z pewnością – w ocenie UOKiK – niedopuszczalne jest pobieranie czesnego w pełnej wysokości za czas, kiedy dzieci w ogóle nie przebywają w placówce. Np. opłaty za wyżywienie nie powinny być pobierane.

Każdy musi zajrzeć do umowy i zobaczyć jak placówka edukacyjna rozlicza się z nim, czy czesne jest rozłożone na miesiące, czy płacimy je rocznie, co wchodzi w jego skład. Punktem wyjścia powinno być przedstawienie przez właściciela przedszkola rzeczywistych kosztów, jakie ponosi mimo nieobecności dzieci.

W każdym razie obie strony kontraktu powinny spróbować wypracować rozwiązania dostosowane do trudnej dla wszystkich rzeczywistości. W razie potrzeby warto skorzystać z mediacji. W przypadku ewentualnych sporów z prywatną placówką konsumenci mogą skorzystać z bezpłatnej pomocy prawnej, np. rzeczników konsumentów. W przypadku pojawienia się sporu ostatecznie o racji strony będzie rozstrzygał sąd.

Warto zauważyć, że cześć przedszkoli czy szkół proponuje zajęcia w formie e-edukacji. Od 25 marca jest to obowiązkowe.”

38. Czy pracodawca ma obowiązek zapewnić nauczycielowi niezbędny do pracy zdalnej sprzęt komputerowy?

Tak, w sytuacji gdy pracownik nie chce lub nie jest w stanie używać swojego sprzętu komputerowego do pracy zdalnej, może skorzystać ze sprzętu służbowego. Podkreślenia bowiem wymaga, iż zapewnienie niezbędnego sprzętu do pracy zdalnej stanowi obowiązek pracodawcy, który wymaga od pracownika takiej pracy.

Wynagrodzenie za pracę zdalną odpowiada standardowemu wynagrodzeniu danego pracownika.

39. Jestem zatrudniony na podstawie umowy o dzieło. Pracodawca zrezygnował z moich usług, a ja zostałem bez wynagrodzenia. Nie stać mnie na płacenie rat kredytu hipotecznego. Czy mogę wnioskować o „wakacje kredytowe”?

Jednym z zapowiadanych rozwiązań tzw. Tarczy Antykryzysowej jest jednorazowe wsparcie z ZUS w wysokości 2 tys. zł brutto, również dla osób zatrudnionych na podstawie umowy o dzieło. Nie znamy szczegółów tego rozwiązania. Radzimy jednak śledzić stronę internetową ZUS, na której po przyjęciu konkretnych rozwiązań legislacyjnych, zamieszczona będzie instrukcja, w jaki sposób ubiegać się o takie świadczenie.

Odnosząc się do drugiego zagadnienia – konieczności spłaty kredytu – wskazać należy, że zgodnie z zapowiedziami Związku Banków Polskich najprawdopodobniej możliwe będzie odroczenie płatności rat kredytowych na 3 miesiące. Nie znamy aktualnie oficjalnego stanowiska.

Rozwiązanie pozwalające na odłożenie w czasie terminu spłaty kapitałowej części raty kredytu wdrożyły już niektóre banki, dając swoim klientom możliwość zawieszenia obowiązku spłaty rat kredytu na maksymalny okres 6 miesięcy¹⁴⁷.

Warto wskazać, że 17 marca oraz 8 kwietnia 2020 r. Rada Polityki Pieniężnej obniżyła wysokość stóp procentowych¹⁴⁸. Podstawowa stopa referencyjna została obniżona do poziomu 0,5 % w skali rocznej. Stało się to pierwszy raz od pięciu lat. Obniżono również stopę rezerwy obowiązkowej z 3,5 % do 0,5 %¹⁴⁹.

Zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami Prezesa Narodowego Banku Polskiego skutkiem obniżenia stóp procentowych będzie zmniejszenie obciążeń wynikających z istniejących zobowiązań i wspomagających budżety firm i gospodarstw domowych, a także obniżających koszty obsługi długu publicznego¹⁵⁰. Obniżenie stóp procentowych ma jednak również inne skutki. Skutkiem kroku podjętego przez Radę Polityki Pieniężnej będzie również:

1. zmniejszenie oprocentowania depozytów na rachunkach bankowych i lokatach,
2. dodatkowy bodziec do obniżenia wartości złotówki w stosunku do innych walut, co może niekorzystnie wpłynąć nie tylko na poziom inflacji, lecz również na sytuację „frankowiczów”.

40. Mam umowę zlecenia. Czy pracodawca może mnie zwolnić z powodu epidemii? Czy może liczyć na dofinansowanie, aby utrzymać zlecenie?

Podstawowe regulacje prawne dotyczące umów zlecenia zawiera kodeks cywilny w art. 734-751. Dodatkowo, zgodnie z art. 750 k.c. do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Zgodnie z regulacją kodeksową¹⁵¹ dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Przyjmującemu zlecenie należy się w takim przypadku:

- zwrot wydatków, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia;
- część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom.

Dodatkowo kodeks cywilny przewiduje, że jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, dający zlecenie jest zobowiązany naprawić szkodę. Znaczenie tego uprawnienia wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 11 września 2002 r., sygn. akt V CKN 1152/00:

„Jeżeli zdarzy się, że umowa zostanie rozwiązana bez ważnego powodu, wówczas stosunek prawny wprawdzie wygasa, a więc takie rozwiązanie jest skuteczne, ale strona, która od umowy odstąpiła bez ważnego powodu, jest zobowiązana dać drugiej odszkodowanie za straty, wynikłe z rozwiązania umowy”.

Otwarte pozostaje pytanie, czy za „ważny powód” rozwiązania umowy zlecenia sądy powszechne będą uznawać ogłoszenie na terenie RP stanu epidemii lub problemy zleceniodawcy wynikające ze spowolnienia gospodarczego¹⁵².

147 Strefa Biznesu: *Przez koronawirusa chcesz odłożyć spłatę kredytu? W mBanku już to załatwisz – nawet na pół roku i bez wychodzenia z domu!*, dostęp online [17.03.2020 r.]: <https://strefabiznesu.pl/przez-koronawirusa-chcesz-odlozyc-splate-kredytu-w-mbanku-juz-to-zalatwisz-nawet-na-pol-roku-i-bez-wychodzenia-z-domu/ar/c3-14860483>.

148 RPP obniża stopy procentowe. Są najniższe w historii, serwis money.pl, dostęp online 17.03.2020 r.: <https://www.money.pl/banki/rpp-obniza-stopy-procentowe-sa-najnizsze-w-historii-6489867282008193a.html>.

149 Strona internetowa Narodowego Banku Polskiego, dostęp online: https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/polityka_pieniezna/harmonogram_posiedzen.html.

150 *Ibidem*.

151 Art. 746 k.c.

152 Zgodnie z uzasadnieniem wyroku Sądu Najwyższego 14.05.2002 r., sygn. akt V CKN 1030/2000: „rozstrzygnięcie, czy istnieją ważne powody, powinno być dokonane z uwzględnieniem okoliczności faktycznych sprawy, a także treści i celu łączącej strony umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług”. Za

W aktualnym stanie prawnym regulacje ustawowe nie chronią w dostatecznym stopniu trwałości stosunku, na podstawie którego zleceniobiorca dokonuje w imieniu zleceniodawcy określonych czynności prawnych lub świadczy na rzecz zleceniodawcy określone usługi. Zleceniobiorca może liczyć na wynagrodzenie za czas, w którym świadczył usługi.

Jednym z rozwiązań tzw. Tarczy Antykryzysowej jest wsparcie z ZUS w wysokości 2080 zł brutto również dla osób zatrudnionych na podstawie umowy o zlecenie. Z tzw. „postojowego” można będzie skorzystać maksymalnie trzykrotnie. Kolejne wnioski mogą być składane najwcześniej w miesiącu następującym po miesiącu wypłacenia poprzedniego „postojowego”.

41. Czy w sytuacji, gdy zakład pracy jest zamknięty, dostanę wynagrodzenie za pracę?

Tak. Zgodnie z art. 81 § 1 kodeksu pracy pracownikowi za czas niewykonywania pracy, jeżeli był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy, przysługuje wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszerogowania, określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania - 60% wynagrodzenia. W każdym przypadku wynagrodzenie to nie może być jednak niższe od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów.

Jednakże należy pamiętać o tym, iż ustawodawca wprowadził również metodę minimalizowania skutków ryzyka ponoszonego przez pracodawcę w związku z przestojem. Na mocy art. 81 § 3 kodeksu pracy pracodawca może na czas przestoju powierzyć pracownikowi inną odpowiednią pracę, za której wykonanie przysługuje wynagrodzenie przewidziane za tę pracę, nie niższe jednak od wynagrodzenia należnego za przestój.

42. Czy pracodawca może nakazać pracownikowi skorzystanie z zasiłku opiekuńczego wprowadzonego specustawą z uwagi na zamknięcie zakładu pracy?

Nie, pracodawca nie może nakazać pracownikowi skorzystania z zasiłku opiekuńczego wprowadzonego specustawą z uwagi na zamknięcie zakładu pracy. Zasiłek ten jest uprawnieniem ubezpieczonego w sytuacji, gdy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat jest on zwolniony od wykonywania pracy.

W praktyce zdarza się jednak, że pracodawcy wywierają nacisk na pracownika, aby skorzystał ze swojego uprawnienia bądź w danej sytuacji finansowo po prostu opłaca się pracownikowi przejście na zasiłek opiekuńczy.

Pojawiła się również dyskusja, czy w sytuacji gdy w domu przebywa drugi rodzic, można skorzystać z przedmiotowego zasiłku. Z literalnego brzmienia przepisu nie wynikają żadne przeciwwskazania. Okres pobierania zasiłku opiekuńczego był już kilkakrotnie przedłużany i jest ściśle skorelowany z okresem zamknięcia szkół, żłobków i przedszkoli. Aktualnie zasiłek opiekuńczy może być przyznany maksymalnie do 24 maja 2020 r.

ważny powód są uznawane m.in. nagła choroba, zmiana miejsca zamieszkania lub sytuacji życiowej, utratę przez którąkolwiek ze stron koncesji lub innych uprawnień niezbędnych do wykonania umowy (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 24.09.1998 r., sygn. akt I CKN 448/98).

43. Czy pracodawca może wysłać pracownika na urlop w czasie pandemii COVID-19

Co do zasady pracodawca nie może nakazać pracownikowi udania się na urlop bezpłatny. Istnieją w tym zakresie pewne wyjątki wynikające z przepisów prawa pracy. Z kolei stosowne regulacje umożliwiające wysłanie pracownika na 14-dniowy urlop wypoczynkowy wprowadziła również tzw. Tarcza Antykryzysowa 2.0.

Zdecydowanie nie ma podstaw do nakazania pracownikowi wzięcia urlopu bezpłatnego. Podkreślenia bowiem wymaga, że na mocy art. 174 § 1 kodeksu pracy urlop bezpłatny pracodawca udziela wyłącznie na wniosek pracownika.

W związku z tym, że prawo do złożenia wniosku o urlop bezpłatny ustawodawca przyznał jedynie pracownikowi, to należy uznać, iż w żadnych okolicznościach inicjatywa udzielenia tego urlopu nie może wyjść od pracodawcy. Zwrócił na to uwagę także Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 15 października 1996 r.: „Udzielenie pracownikowi urlopu bezpłatnego – niezgodnie z przepisem art. 174 § 1 Kodeksu pracy – z inicjatywy zakładu pracy i bez pisemnego wniosku o udzielenie mu takiego urlopu - jest w świetle prawa bezskuteczne.”

Jedynie w przypadku braku zapotrzebowania na pracę danego pracownika pracodawca może, za zgodą pracownika, udzielić mu urlopu bezpłatnego na czas wykonywania pracy u innego pracodawcy. Ponadto w doktrynie wyrażono pogląd, że dopuszczalne jest udzielenie w czasie przestoju „zwykłego” urlopu bezpłatnego na wniosek pracownika, który sam znalazł sobie inne zatrudnienie na czas przerwy w pracy u macierzystego pracodawcy.

Warto wskazać, że pomysły wprowadzenia przepisów umożliwiających kierowanie pracowników na przymusowy urlop wypoczynkowy w związku z epidemią COVID-19 pojawiły się m.in. w trakcie prac parlamentarnych nad tzw. Tarczą Antykryzysową 2.0.

W kontekście przymusowego urlopu przypomnieć jedynie należy, że pracodawca ma w określonych przypadkach prawo wysłać pracownika na zaległy urlop (art. 168 kodeksu pracy). W sytuacji, gdy pracownik jest w okresie wypowiedzenia pracodawca może podjąć decyzję o tym, że pracownik ma wykorzystać urlop (art. 1671 kodeksu pracy).

44. Czy pracodawca może zwolnić pracownika przebywającego na zwolnieniu lekarskim?

Nie, pracodawca co do zasady nie może zwolnić pracownika przebywającego na zwolnieniu lekarskim. Zgodnie z art. 41 kodeksu pracy pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę w czasie urlopu pracownika, a także w czasie innej usprawiedliwionej nieobecności pracownika w pracy, przez którą należy rozumieć również zwolnienie lekarskie, jeżeli nie upłynął jeszcze okres uprawniający do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Wskazany powyżej zakaz wypowiedzenia umowy o pracę, dotyczy wszystkich jej rodzajów, tj. umowy na czas nieokreślony, umowy na okres próbny i umowy na czas określony. Obejmuje on zarówno wypowiedzenie definitywne, jak i wypowiedzenie zmieniające.

Niemniej chroniąc pracodawców przed negatywnymi skutkami przedłużającej się usprawiedliwionej nieobecności w pracy pracownika, ustawodawca zagwarantował im prawo do rozwiązania umowy

o pracę bez wypowiedzenia bez winy pracownika w takiej sytuacji. Jest to możliwe, gdy po upływie wskazanych w przepisach prawa pracy okresach ochronnych nadal jest on nieobecny w pracy. Taką sytuację reguluje art. 53 § 1 kodeksu pracy, zgodnie z którym pracodawca może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia:

1. jeżeli niezdolność pracownika do pracy wskutek choroby trwa:
 - a. dłużej niż 3 miesiące – gdy pracownik był zatrudniony u danego pracodawcy krócej niż 6 miesięcy;
 - b. dłużej niż łączny okres pobierania z tego tytułu wynagrodzenia i zasiłku oraz pobierania świadczenia rehabilitacyjnego przez pierwsze 3 miesiące – gdy pracownik był zatrudniony u danego pracodawcy co najmniej 6 miesięcy lub jeżeli niezdolność do pracy została spowodowana wypadkiem przy pracy albo chorobą zawodową,
 - c. w razie usprawiedliwionej nieobecności pracownika w pracy z innych przyczyn niż wymienione w pkt 1, trwającej dłużej niż 1 miesiąc.

Zakaz zwolnienia pracownika przebywającego na zwolnieniu lekarskim nie ma także zastosowania w przypadku ogłoszenia upadłości, otwarcia postępowania sanacyjnego (art. 300 Prawa restrukturyzacyjnego) lub likwidacji pracodawcy (art. 411 kodeksu pracy).

Na mocy art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników¹⁵³ możliwe jest także zwolnienie pracownika przebywającego na zwolnieniu lekarskim w sytuacji przeprowadzania zwolnień grupowych.

Powyższe rozważania dotyczą także pracownika tymczasowego zatrudnionego za pośrednictwem agencji pracy tymczasowej. Ustawa z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych¹⁵⁴ bowiem nie wyłącza stosowania przepisów w zakresie szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy.

45. Czy zleceniodawca może rozwiązać umowę zlecenia ze zleceniobiorcą przebywającym na zwolnieniu lekarskim?

Tak, umowa zlecenia kreuje między stronami stosunek o charakterze cywilnoprawnym. Nie mają tutaj zastosowania przepisy kodeksu pracy w części dotyczącej wypowiedzeń, w tym także ochrona pracownika przebywającego na zwolnieniu lekarskim przed wypowiedzeniem.

W sytuacji wypowiedzenia umowy cywilnoprawnej, jaką jest umowa zlecenia, należy poddać analizie treść łączącego strony zobowiązania.

Jeżeli kwestia wypowiedzenia umowy zlecenia nie jest uregulowana w treści samej umowy, to zgodnie z art. 746 § 1 kodeksu cywilnego może zostać ona wypowiedziana w każdym czasie przez zleceniodawcę.

Co istotne, przeważająca część doktryny i orzecznictwa wskazuje na możliwość ograniczenia przez strony uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów przez zastrzeżenie terminu wypowiedzenia albo przez odpowiednie zdefiniowanie (zawężające) „ważnych powodów”. Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że dopuszczalne jest określenie w umowie terminu jej wypowiedzenia także z ważnych powodów. Strony nie mogą bowiem wyłączyć prawa wypowiedzenia z ważnych powodów, lecz mogą je ograniczyć.

153 Dz. U. z 2018 r. poz. 1969 ze zm.

154 Dz. U. z 2019 r. poz. 1563.

PRAKTYCZNE ZAGADNIENIA PRAWNE W CZASACH EPIDEMII COVID-19
ODPOWIEDZI NA NAJWAŻNIEJSZE PYTANIA
- PORADNIK -

Instytut Ordo Iuris uruchamia również bezpłatną infolinię prawną. Dzięki niej rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji w związku z zagrożeniem COVID-19, mogą skorzystać z indywidualnej porady prawnej. Infolinia będzie czynna codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach 11:00-17:00

☎ 533 326 803

✉ koronawirus@ordoiuris.pl

WSPARCIE DARZYŃCÓW

Instytut Ordo Iuris jest fundacją i zakres naszej aktywności jest ściśle uzależniony od funduszy, które pozyskamy na działalność statutową. Ceniąc sobie niezależność, nie korzystamy ze środków publicznych i grantów, których pozyskanie mogłoby ją ograniczać. Naszą działalność prowadzimy tylko dzięki hojności naszych Darczyńców, zwłaszcza tych, którzy wspierają nas regularnie co miesiąc w ramach Kręgu Przyjaciół (więcej na: www.przyjaciele.ordoiuris.pl)

RAZEM MOŻEMY REALNIE WPŁYWAĆ NA RZECZYWISTOŚĆ!

Darowiznę można przekazać na konto

32 1160 2202 0000 0002 4778 1296

Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris
ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa
oraz za pomocą przelewów internetowych
Tpay i PayPal (szczegóły na stronie www.ordoiuris.pl)

Strona internetowa poradnika: koronawirus.ordoiuris.pl

ISBN 978-83-957763-2-8

ordoiuris.pl

[/ordoiuris](https://www.facebook.com/ordoiuris)

[@ordoluris](https://twitter.com/ordoluris)

[/ordoiuris](https://www.youtube.com/ordoiuris)